

Väljaandjad:

Tõrva linnavalitsus, Helme vallavalitsus, Põdrala vallavalitsus, Hummuli vallavalitsus

Kujundus: loovbüroo Kuldne Lammas**Trükk:** AS Kroonpress;**Otsepost:** OÜ Joon; Tiraaž: 3000**Toimetus:** Egon Ilisson, kuldne@kuldne.com, 53 736 992**VEEbruar**
2/2016

HELME

KIHHELKONNALEHT

ARVAMUS**Tuuli Mekki:**
Karjääri-
valikute
tegemisest**LK2****UUDIS****Suurte**
juubelite
aasta**LK5****FOOKUS****Fotograafia**
lummuses**LK6-7****KULTUUR****Mälumängu-**
turniir
sai
avalöögi**LK10****PERSOON****Urve**
Markson
tunneb
numbrite keelt**LK12****Egon Ilisson**

Uue omavalitsuse nime puhul on eelisseisus Lõuna- Mulgi vald!

Uue lapsukese sünni puhul on alati üks pealtnäha keerulisemaid küsimusi nime valik. Võimalus on kasutada esivanemate nimesid või anda uuele ilmakodanikule täitsa uus nimi.

Tõrva linna, Helme, Põdrala ja Hummuli vallajuhid on jõudnud üldjoontes vaielda selgeks, et uue suure omavalitsuse nimeks võiks ühine misel saada Lõuna-Mulgi vald. See aga ei tähenda, et olemasolevad tuntud paigad ja objektid nn. sundmulgistatakse. Vastupidi, ajaloolised maamärgid ja objektide nimetused säilivad kõik oma väljakujunenud hiilguses ja muutus toimub peaauglikult omavalitsuse nimes ning seda tähistavates märkides kaardil ja maanteedel. Seega hirmu tundma, et Helme lossivaremed, Hummuli loss või Riidaja mõis oma nime muudaksid, ei pea. Samuti ei muuda uus vallanimi ajaloo seda osa, kus liituvate omavalitsuste aladel asus ajaloolise Mulgimaa üks jõukamaid alasid - Helme kihelkond. Samas on just mulgi temaatika olnud viimastel aastatel meie ühinevate omavalitsuste ühendavaks tüviteemaks, mille ühise arendamise nimel üsnagi tihti omavahelises koostöös kompromisse ollakse valmis tegema.

Ajalugu on mõlemal nimel

Kuigi uue valla nime kaalukauss on kaldunud Lõuna-Mulgi valla nime poole, ei ole see kujunenud nii ilma tõsiste diskussioonide ja poolt - ning vastuargumentide kaalumiseta. Liitusmisprotsessi algusest peale on tõsiselt olnud laual kaks nime - Lõuna-Mulgi ja Helme vald. Teine laual olnud nimi Helme vald on kahtlemata väärikas ja ajaloolist järjepidevust peegeldav ning kindlasti suuresti ka tänase Helme valla inimeste ja juhtide esimene valik. Selge on see, et ühinemisprotsess, kus kõik senised omavalitsused lakkavad senisel kujul olemast ja moodustatakse uus, kõiki nelja hõlmav,

on väga keeruline kompromisside kunst, kus nii mitmeski valdkonnas ja punktis peab parema tuleviku nimel järeleandmisi tegema, sh. ka nime küsimuses. Nii on Helme valla juhid hoidnud Helme valla nime kasutusele võttu uue valla nimena oma esmase eelistusena tugevalt laual, samas professionaalsete poliitikute ja valla heaolust hoolivate inimestena mõistavad nad, et liigjääk ja teiste ühinevate partnerite arvamustega mitteametamine ei pruugi aidata kaasa edukatele ühinemisläbirääkimistele.

Kui ühineva omavalitsuse nimeks peaks saama Lõuna- Mulgi vald, siis Helme kui pika ajaloo nimi päriselt ju kaardilt ära ei kao, sest Helme asula jääb omale kohale ja ka kõik objektid, mis ajalooliselt selle nimega kaunistatud, jäävad endiseks. Kui ka Hummuli säilitab asulana oma nime, siis nimetus Põdrala kantakse sedapuhku ajaloo annaali-desse. Kuna Põdrala - nimelist asulat pole, siis seda nime ükski valla osa edasi kandma ei jää.

Kui peamiseks vastuseisuks uuele nimele on kõlama jäänud see, et Helme valla nimi oleks justkui ajalooliselt tuntum ja kõlavam, siis ei tohi ära unustada, et Helme kihelkond oli just üks osa ajaloolise Mulgimaa viiest kihelkonnast, asudes selle lõunaosas, millest ka Lõuna-Mulgi nimi tuleb. Kultuuriajaloolise piirkonna Mulgimaa üheks algseks kihelkonnaks olnud Helme on ka ainus tänase Valgamaa osa, mis sinna kuulus. Mõnusat mulgi murret on räägitud meie kandis aga aegade algusest ja loodetavasti ka edaspidi.

Turunduslik kasu

Kuigi sõna „mulk” päritolu ühe versioonina olla tegemist Läti laensõnaga (läti keeles mulkis - loll, tobu), mis alul oli

hüüd- ja söimunimi, on see tänapäeval kaotanud oma halvustava tähenduse. Juba Lydia Koidula kirjutisest võis aimu saada, et mulk on uhke ja viisakas ning äärmiselt taibukas ärimees. Sarnast stiili võib loota ka uue valla puhul, sest mulgi temaatikat on pikki aastakümneid edukalt müüdnud. Alates mulgi kapsastest, pudrust ja tikutoosidest ning lõpetades hetkel populaarsust koguvate mulgi krõpsude ja meega.

Lisaks ei ole vähetähtis ka asjaolu, et piltlikult aitab Mulgi nime kasutamine uue omavalitsuse nimes tõsta väljastpoolt enda omavalitsust olevate inimeste teadvuses nn. äärealalt rohkem Eesti keskmesse ja atraktiivsemasse kohta, kuna mulgindus on siiani enam tuntud olnud Viljandimaa kui Kesk- Eesti poole jäävalt alalt. Ja ka mulkide maamärgiks kujunev Mulgi külastuskeskus rajatakse just praeguse Helme valla piiridesse, sellest peaks saama Mulgimaa maamärk ja hakkama Mulgimaa tuntuse osas väga olulist rolli mängima, ühendades need kaks ajalooliselt väärrikat nime.

Uus algus

Oluline on siinkohal märkida, et tänases haldusreformi õigusraamistikus on omavalitsuste ühendamiseks

ABIKS HARIDUSE PUHUL

Uue omavalitsuse võimekus tõuseb võrreldes nelja eraldiseiva omaga oluliselt. Üheks ühinemise trumpideks on ka see, et uue omavalitsuse puhul on 7-18 aastaste elanike ehk koolialaliste arv 763. See aga on selge signaal haldusreformi läbiviivatele ametnikele, et nii gümnaasiumi kui dubleerivate põhikoolide olemas-

kaks võimalust - liitumine ja ühinemine. Liitumise puhul tavapäraselt väiksemad omavalitsused liituvad suuremaga, kus liituv omavalitsus lakkab olemast ja enamjaolt säilib liidetava omavalitsuse nimi ja juriidiline staatus, mille käigus suureneb pindala ja rahvaarv. Omavalitsuste ühinemise puhul aga tekib juriidiliselt täiesti uus omavalitsus ning olemasolevad lakkavad senisel kujul olemast.

Meie puhul on toimumas omavalitsuste ühinemine, kus neli võrdset partnerit on otsustanud läbi rääkida uue, kõiki nelja omavalitsust ühendava omavalitsuse moodustamises nii sisus, vormis kui nimes. Sellega ka vormistatakse haldusterritoriaalselt pikaajalise koostööna juba toi-

miv elukorraldus, mis meie piirkonnas on aastate jooksul kenasti paika loksunud.

Kuna uue omavalitsuse keskuseks on Tõrva linn, siis on olnud nimearuteludel jutuks ja ettepanekuks ka Tõrva valla nimetus, kuid siinkohal on Tõrva linna juhtide eelistus just võrdsete poolte ja uue alguse printsiibist lähtuvalt Lõuna-Mulgi nimi.

valitsuse puhul on selge, et ¼ koolialalistest maakonna elanikest elab ühinenud vallas, ja seda fakti peavad ka kõik reformimeelsed ametnikud aluseks võtma. Uue omavalitsuse kogupindalaks on ligemale 620 ruutkilomeetrit ja rahvaarvuks ligemale 6500 inimest.

Egon Ilisson
HKL vastutav väljaandja

Oleme ikka sõbrad edasi?!

Ilmselt mäletavad veel paljud Kreisiraadio legendaarset sketši rallisõitjatest, kes natukene vigase rajalegendi tõttu lõpuks rajalt „veidi kõrvale“ kaldusid. Peeter Oja mängitud kaardilugeja tegelaskuju palus siiralt vabandust ja soovis olla piloodiga ikka sõber edasi. Viga oli ju legendis.

Niisama võiks olla sõbrad edasi kõik meie pisitillukese maakonna elu kajastavad ajakirjandusväljaanded, keda ju pole siin liialt palju. On päevalehkeks kvalifitseeruv Valgamaalane, nädalaleht Lõunaleht ning mitmeid kohalikke ajalehti, mille ilmumissagedus on korra-kaks kuus. Kohalikud ajalehed on tehtud enamasti „põlve otsas“ ja nende puhul konkreetseid toimetusi pole, kus käiks arutelu teemade kohta või jagataks tööülesandeid. On entusiastlikud kaasautorid, kes kirjutavad tihtipeale vaid aitäh eest ning toimetaja, kes kogub materjali kokku ning selle koos küljendajaga lõppresuldaadiks muudab. Sellised väikesed ajakirjandusväljaanded on suunatud kohalikele inimestele, et nood saaksid kätte vajaliku info ümbruskonnas toimuvast. Selliste ajalehtede tegijad ei hau plaani konkureerida omavahel, kindlasti mitte maakonnalehega, või hoidku jumal selle eest, kui suurtelt päevalehtedelt teemasid röövivad.

Aga ometi tuleb välja, et need väikesed ajaleheprojektid ees- või tagaotsas Helme Kihelkonnalehega kujutavad maakonnalehtedele tõsist ohtu. Kuidas muidu saaks võtta seda, et just suuremad tegijad saboteerivad väiksemate rajalegendi. Ma olin imestunud, kui Helme Kihelkonnaleht oma Facebooki lehel Postimehe veebiversiooni uudist Valgamaa kohta jagas, siis see pahandas Valgamaalase toimetust. Tõepoolest on ajakirjanduses teatud eetika kokku lepitud, kuidas üksteise uudiseid võib presenteerida. Siinkohal tunnistan enda liigset agarust, mis tasuta ajalehe toimetajal võib pahaaimamatult tulla. Samas pole väiksemad ajalehed mitte ialgi selle vastu, kui nende tekste (ka ilma luba küsimata) suurtes veebiväljaannetes täies mahus kajastatakse.

Ei ole ma nõrindud ka selle üle, et maakonnalehes on üsna sarnasel kujul ilmunud meie artikkel. See on tunnustus, et algmaterjal on kohalikus lehes piisavalt hea, et allikana kasutada.

Olen teinud Valgamaalase toimetusele ettepaneku kirjutamiseks Kihelkonnalehte arvamuslugu teemal, kuidas täiustavad väikesed ja suured ajalehed üksteist ning millised võiksid olla koostöövõimalused. Viisakalt loobuti sellest. Ja ka see ei nõritanud mind. Aga mis siis ometi?

Põhjus on väga lihtne. Maakonnaleht käivitas kampaania, mille puhul jagatakse inimestele nii toimetuses kui tellimise peale postkastikleebiseid. Kleebistel on vingel loosung: „Siia käib Valgamaalane – ainult tellitud posti palun“, mis peaks maakonna eesrindlikuma ajakirjandusväljaande sõnul välistama rämpsposti sattumist postkasti. Kuna tasuta otsepostitusega ajalehti jagatakse laiali samadel alustel nagu reklaami, siis tähendab antud kleebis seda, et näiteks Helme Kihelkonnaleht (ja teised tasuta ajalehed) liigitatakse rämpsukse ja seega ei ole postiljonid neid kohustatud postkasti panema. Seda teavad väga hästi ka maakonnalehe juhtpersonid, kes selle rüütelliku žestiga „päästavad“ inimesi nii Maxima ja Rimi reklaamist kui ka kohalikest ajalehest. Oot-oot! Ei! Maxima ja Rimi reklaamist nad ju ei päästa kedagi, sest seda nad trükivad oma lehe külgedel küllastumiseni. Seega on väga küsitav antud kleebiste mõte ja valmistamise eesmärk.

Ärge vihake „rämpsajalehti“... armastage!

Tuuli Mekk
Karjääriinfo spetsialist

Kellele ja miks „Vali nutikalt!“?

Ikka ja taas loen ma oma märkmetesse üles märgitud Molière'i poolt öeldud sõnu: „Me pole vastutavad mitte ainult selle eest, mida teeme, vaid ka selle eest, mida tegemata jätame“. Mulle endale seostuvad öeldud sõnad valikutega meie igapäevastes tegemistes – kas vaatan kõrvalt, asun tegutsema, mida ja kuidas teen ja kas teen.

Oma igapäevases töös kohtun ma koolinoortega, kellele saan jagada olulist informatsiooni – hariduses toimuv, koolide erinevused, erialade ja õppesuundade valikud, olulised kuupäevad, eneseanalüüs, erinevad ametid, jne. Kõike seda niinimetatud olulist infot on väga palju ja tänane uus info on üpris pea juba aegunud. Mina tegelen igapäevaselt info otsimisega, analüüsimisega, jagamisega ja ikka avastan ma, et ei tea antud valdkonnast suurt midagi. Meenu-tades aga aega neli aastat tagasi, kui ma alustasin töötamist karjääriinfo spetsialistina, kui vähe ma tegelikult siis, aastal 2012 teadsin. Tol ajal tundus mulle, et olen üpris pädev ja asjadega kursis (kandideerimine, hariduses toimuv, jm). Täna aga tunnen, et siis ei teadnud ma suurt midagi, ja kas tean tänagi.

Tulles tagasi oma algussõnade ja mõtte juurde, et mis roll saab olla minul kui spetsialistil ja mida saan mina teha. Mina saan aidata info otsimisel, korraldades üritusi ja kaasates noori korraldusmeeskonda või osalema, huvilisega otse suheldes, juhendades noori erinevates tegevustes, jpm. Läbi oma tegevuse, jagades oma ja ka teiste lugusid, kogemusi saan innustada noori. Tuues kokku inimesed, kes räägivad oma lugusid, ja uudishimulikud noored

(või ka lapsevanemad), saame vähendada teadmatust ning tekitada isu uue ja tundmatu vastu. Meil kõikidel on tundmatu teema ees hirm. Hirmu tundmine on väga inimlik, kuid meil on võimalus astuda koos sellele vastu, et vähendada teadmatust. Ma arvan, et iga väiksema tegevuse aitab meil saada teadlikumaks selles keerulises (karjääri) maailmas.

Noortega kohtun ma sageli ja seda koolis või noortekeskuses. Kahjuks vähem on minul võimalus kohtuda lapsevanematega. Inimesega, kellel on noore elus väga oluline roll täita. Lapsevanem võib olla sõber või suunaja, juhendaja või motiveerija, tingimuste looja või kuulaja, esmase info allikaks. Nii palju erinevaid rolle. Iga erinev roll tähendab ka lapsevanemale erinevat käitumist, erinevaid teadmisi.

Täna on mul soov pakkuda teile mõtlemiseks võimalus – koos tegemine ja osalemine. Koos tegemises ja koos kogemises on jõud, mida saab kasutada juba õige pea ehk märtsis toimival haridusmessil „Vali nutikalt!“. Meid kõiki oodatakse messile, et tõsta teadlikkust erinevatest koolidest, ametitest, erialadest ja noorte organisatsioonidest. Küsid ehk miks tulla ja mis kasu ma saan? Kas Sina teadsid, et maailmas on ca 40 000 erinevat ametit? Täna või lähiaastatel peab aga see noor langetama otsuse, missugusesse kooli ta õppima läheb, mis ametit soovib tulevikus pidada. Tule kaasa, kogu infot ja tutvuge erinevate võimalustega ning oledki juba midagi teinud oma lapse heaks.

Antud üritust on küll reklaamitud kui noorteüritust, kuid oma sisult pakub ta palju võimalusi ka laiemale ringile – lapsevanemad, õpetajad, vanavanemad, koostööpartnerid, omavalitsusjuhid. See on üritus, mis toob kokku informatsiooni, mida meil on väga vajame oma edasiste tegevuste kavandamiseks, planeerimiseks.

Kas ma tean, kus ja millised on koolid, kus minu laps hakkab õppima? Kas ma tean kooli võimaluste kohta kõike olulist? Miks on üks kool minu lapsele parem valik kui teine?

Mida täpsemalt pakub Valgamaa haridusmess „Vali nutikalt“? Mess annab võimaluse leida vastuseid küsimustele: Kas ma tean, kus ja millised on koolid, kus minu laps hakkab õppima? Kas ma tean kooli võimaluste kohta kõike olulist? Miks on üks kool minu lapsele parem valik kui teine? Lapsevanem saab tekkinud küsimustele vastused ja seda otsesest allikast. Ta saab asjalikku infot edasiõppimise, töötamise, huvialade võimaluste kohta. Kogutud info aitab tal ka oma last paremini mõista, suunata infot juurde otsima, märkima plussid ja miinused, jne. Lapsevanem on infot omades ka ise enesekindlam, selle tagab õige info.

Mulle meeldib ikka öelda, et me ei pea kõike ise oskama. Selle jaoks on olemas teised inimesed, asutused, teenused. Lapsevanema võimalus on ennast kurssi viia, mis toimub maailmas – õppimine, koolide ja erialade mitmekesisus, organisatsioonid ja nende võimalused.

Kohtume Valga Spordihallis

KUU PILT

Vaatamata ekstreemsetele ilmaoludele, tuli tänavusele talvisele kalapüügivõistlusele suur hulk osavõtjaid. "Tõrva Tirk 2016" esikoha sai meeste ees sedakorda naisvõistleja Regina Tammann, kes püüdis kokku 6kg kala. Foto: Ülav Neumann

Gertu Pabbo esineb Eesti Laulu II poolfinaalis

10. veebruaril oma 20. sünnipäeva tähistanud Gertu Pabbo osaleb tänavuse Eesti Laul 2016

konkursil ning astub üles II poolfinaalis. 20.02 toimuv poolfinaalis on Pabbo lauluga „Miljon

korda“ esinemisjärjekorras üheksas ehk eelviimane. ETV alustab ülekannet Eesti laul 2016

II poolfinaalist kell 21.35. Hoiame põialt, et saame andekat solisti kuulata ka finaalsaates.

Guido Kuum
Reporter

Mitmekesine ärikompleks Tõrva kesklinnas

Pilkupüüdva välimusega ärihoone Tõrva linnavalitsuse vahetus läheduses on äripinnaks mitmele erinäolisele ettevõttele.

Veel kümmekond aastat tagasi asus Kevade tänaval Elioni kontorihoone, mis mõneti ootamatult tühjaks jäi. Hoone praeguse omaniku Jaanis Ilvese sõnul oli soov antud maja ära osta ja korda teha juba mõnda aega peas küpsenud ning ootas õiget võimalust. Ajandi maja soetamiseks ja renoveerimistööde alustamiseks andis Töötukassa. Pikalt omale Tõrvas uusi ruume otsinud Töötukassa leidis aadressil Kevade 8 asuva maja omale sobilikult olevat ja osapoolte kokkuleppe järel võidi pihta hakata hoone renoveerimistöödega.

Ehitustööd kui täielik košmaar

2012. aasta suvel alanud ehitus- ja remonttööd tekitasid ka omajagu peavalu. Suvel tehti algust hoone üleliigsete sisesiinte lammutamisega ning aegunud küttesüsteemi eemaldamisega, mis läks võrdlemisi probleemideta. Ettenägematuid probleeme tekitas aga varase talve tulek oktoobris, mis tõi endaga kaasa veeputuse keldrikorral. Jaanis ja Marika Ilves meenutavad õudusega, kui kelder uputas ja keegi midagi peale ei osanud hakata. Kuid mitte midagi ületamatut siin maailmas ei ole ning kõikidele probleemidele leiti lõpuks lahendused, ehitustööd said jätkuda ja maja valmis 2013. aasta aprillis.

„Asukoht on hea ja järjest paremaks läheb“

Ilvese sõnul on hoone asukoht suurepärase ja kui peaks valmima ka uus kauaoodatud keskväljak, toob see autode parkla hoonele veelgi lähemale. Sealjuures mainib ta, et keskväljaku ehitustööde ajal võib ette tulla olukord, kui hoonele ligipääs masinatega on raskendatud. Ilves meenutas, kui ta

Päevinäinud hoone puhul oli juba eskiisi vaadates näha silmapaistvaid lahendusi. Foto: Erakogu

aastaid tagasi majutusega tegeles, siis Valga tänava teeremondi ajal kahanes käive kaks korda. „Tõrva oli suur auk, millest kõik hirmuga ringi sõitsid,“ nendib Jaanis Ilves. Mehe sõnul keskväljaku ehitus nii suurel määral ei hakka liikumist raskendama, kuid üldise hüvangu tarbeks tuleb ehitusperiood ära kannatada.

Maja täis tegevust

Algupäraste plaanide kohaselt pidi lisaks Töötukassale tulema hoone alumisele korrusele ööklubi, kuid asjaolude muutumiste tõttu jäi ööklubi loomine katki. Ööklubi jaoks mõeldud ruumid ei jäänud aga tühjalts seisma, vaid hetkel tegeleb seal aiatööstajate müügiga tegelev ettevõtte. Lisaks eelmainitutele tegeleb hoo-

nes ka vintage - mööbli pood, juuksur, ilutehnik ning arvutiparandus.

Küsimusele, kuidas majas tegevustel äridel läheb, vastasid Ilvesed, et näiteks vintage- mööbli studios Tõrva inimesed väga tihti uudistamas ei käi. Olgugi et seal leidub erinevaid huvitavaid mööbliesemeid, mida tasuks vaatama ja uudistama tulla. Sealjuures nendivad nad,

et Tõrvas pole suurel mööblipoel kindlasti mõtet, kuna tegu on just nagu ka jalatsite müügiga. „Tegu on nii spetsiifilise valdkonnaga, et väikelinnas ei tasu lihtsalt suurelt ettevõtmine ära. Seetõttu toimub ka mööbli müük suures osas interneti vahendusel,“ näeb Marika Ilves õnneks alternatiive.

Ärihoone sisehoovis tegutseb Tõrva linna ainus autopesula, kus soovijatel on võimalus lasta oma neljarattalise sõbra eest hoolt kanda, lastes seda pesta ja ka vahutada. Antud äri on sinna üles ehitanud Priit Liigand, kelle sõnul on taolise äri loomisest räägitud pikalt, kuid keegi polnud varem asja tõsiselt kätte võtnud. Kui tekkis sobilik koht, otsustas ta selle loomise enda õlgadele võtta. Lisaks lisab ta, et pesulas ei piirduta ainult sõiduautode pesemisega, tema sõnul saab seal pesta kõike, mis garaaži sisse mahub. Kui küsida äri käekäigu kohta, vastab Liigand: „Äril läheb võrdlemisi kenasti, kuid perioodil, kui on väga kehv ilm, käib inimesi vähem.“ Seda, kas uue keskväljaku ehitamine hakkab tekitama raskusi klientidel pesulani jõudmiseks, ei oska ta öelda, kuid eeldab, et äridele ligipääs peaks olema siiski klientidele võimaldatud. Vastasel juhul tuleb muu võimalus leida.

Võrdlemisi lühikesel perioodil on kõik ettevõtted Kevade 8 ärihoones hoo sisse saanud ning ootavad omale uusi kliente.

Egon Ilisson

AT Spordiklubi pakub sportimis- ja lõõgastusvõimalusi

Tõrvas juba mitu aastat tegutsenud AT Spordiklubi pakub erinevaid treening- ning lõõgastusvõimalusi. Hea meelega kasutab hoone pakutavaid ressursse ka meie olümpiasportlane Magnus Kirt, kes seal kodulinna olles trenni teeb ja ka jõudumööda klubi köögipoolega tegeleb.

AT Spordiklubi on tegutsenud alates 2013. aasta sügisest ning klientide arv on sellest ajast saati iga aastaga vaikselt tõusnud. „Soovime luua üha uusi sportlikke võimalusi, mis võiks Tõrva linna ja selle lähiumbruse inimestele meeldida. Sellest lähtudes on loodud ka treeningvõimalused,“ sõnab andekas odamees. Spordiklubi on võimalik osa võtta rühma- ja ringtreeningutest, kus treeninguid on nii meestele kui naistele. Treeningul tehakse juhendaja saatel harjutusi oma keharaskusega või kergete lisaraskustega. „Põhirõhk on pandud keha toonuse ja intensiivsuse tõstmisele. Lisaks on võimalik küsida ka individuaalse treeningplaani koostamist ning õige toitumiskava juhiseid,“ tutvustab Kirt spordiklubi võimalusi.

Ettevõtetega koostöö

Võimalus on soetada endale kuukaart, millega kasutatakse kõiki pakutavaid võimalusi. Aktiivselt kasutatakse jõusaali, mis on varustatud mitmekülgse lahendusega ja kus võimalik kasutada erinevaid jõuelemente. Spordiklubi saalis on võimalus liikuda nii trenadžööridel kui rühmatrennis. Peale trenni on võimalik kasutada infrapuna sauna või Soome sauna, lihaseid saab

Spordiklubi on loodud treening- ja puhkevõimalused nii meestele kui naistele. Fotod: Erakogu

AT SPORDIKLUBI

AT Spordiklubi lahtioleku ajad on : E-R 15-21 ning L 12-15

Lisaks saab infot AT Spordiklubi Facebooki lehelt, kus varsti algamas auhinnamäng ja AT Spordiklubi laikides olete kursis trennide toimumisajaga ning uudistega!

lõdvestada suures mullivannis. „Meie eesmärk on aidata ja innustada inimesi rohkem liikuma ja oma tervise eest hoolt kandma,“ sõnab Magnus Kirt ja toob välja veel selle, et AT Spordiklubi on võimalik muuhulgas korraldada koosviibimisi, kas siis koos sportimisega või ilma.

Tänu OÜ Asfalditeenuse pingutustele ning abiks olnud EAS projektirahadele on loodud hubane õhkkond ning vaeva on tublisti nähtud ka sisearhitektuuriga. Spordiklubi töötavad igapäevaselt Sirle Kirt ning Eve-Lis Pirs ning treeninguid viivad läbi Sirle ja Kirke Kirt. Treeningvõimalusi kasutavad hea meelega ka erinevad piirkonna ettevõtted, mis hoolivad oma töötajate heast toonusest. „Kõik ettevõtetejuhid, kes pakuvad oma töötajatele väärtuslikke sportimisvõimalusi, on heaks eeskujuks teistele. Oleme koostööks avatud kõigile ettevõtetele, kes soovida oma töötajaskonda värskena hoida,“ räägib läinud suvel oda 86.65 lennutanud Magnus Kirt. Spordimees toonitab ka seda, et kui ettevõtted juba pakuvad kollektiivile sportimisvõimalust, siis kindlasti võiks töötajad seda veel enam ära kasutada. Inimesed, kes on AT

Spordiklubi võimalusi kasutanud, on alati tagasi tulnud, aga esimese sammu tegemine enda trenni vedamisel on kõige raskem.

Sportlik vorm pole probleem

Tihti peale on inimeste mureks treeningute alustamisel see, kas ta ikka jõuab seal teistega sammu pidada, ja kartus, et füüsiline vorm pole piisavalt hea. Seda ei pea aga Kirt probleemiks ja ütleb, et treeningud sobivad igas vormis inimestele ja inimesed saavad valida endale ise sobiva treeningkoormuse. „Rühmatrenni ning ringtrenni tulekuga on jõusaalis inimesi rohkem käima hakanud ning väikse linna kohta on treeningutest osavõtt väga hea,“ on Kirt rahul, et inimesed ikka tahavad sportimisest rõõmu tunda. Väikse linna koha pealt on hea see, et kõik tunnevad kõiki ja trennides on tekkinud sõbralik õhkkond, mis teeb trenni tegemise meeldivamaks. „Meie jõusaalis pole üldse oluline, kus on kellegi sportliku vormi tase, peamine on, et treeningu lõpuks tunneks ta ennast hästi ning näeks progressi,“ innustab Kirt.

AT spordiklubi on tänu sportliku taustaga inimeste kogemustele loonud head treeningtingimused, mis on meeltemööda igal tasemel sportlasele. „Proovime iga aasta midagi uut lisada spordiklubi programmi, et inimestel oleks huvitav trennis käia ning oleks midagi igale maitsele,“ räägib Kirt, kes loodetavasti rõõmustab meid kõiki 20. augustil, päeval, mis toimub Rio olümpiamängude odaviskefinaal.

SPORDIKALENDER

- ◆ **19.02 kell 18**
Tõrva suusaseriaali VI etapp. Toimumiskohaks Tõrva Gümnaasiumi valgustatud suusarajad.
- ◆ **19.02 kell 12**
Tõrva III suusa- ja kõnnimatka „Üheskoos suuskadel ümber maakera“. Kontrollpunkt Tõrva Gümnaasiumi juures.
- ◆ **24.02 kell 12**
Tõrva III maastikuratta talikross. Algusega Tõrva Gümnaasiumi juures.
- ◆ **05.03 kell 12**
IV Saaliorienteerumisvõistlus Tõrva Spordihoones
- ◆ **06.03 kell 12**
IV Härma suusamaraton Härma suusaringil
- ◆ **13.03 kell 12**
Tõrva IV suusa- ja kõnnimatka kontrollpunktiga Härmaal

Ritsu karikas korv- ja võrkpallis tuleb taas!

Erki Säks

20. veebruaril toimub Ritsu karikas korvpallis ja 27. veebruaril võrkpallis. Mängud toimuvad Ritsu spordihoones. Eelmisel aastal sai Ritsu karikas taas avapaugu ja osavõtt oli korralik. Korraldajad ootavad ka sel aastal osavõttu üle maakonna. Kohalikud Tõrva korvpallurid on väge täis ja lubasid sellel aastal „kõik ette võtta“. Kui vaadata nende selleastaseid esinemisi Viljandi maakonna meistrivõistlustel, siis on alust arvata, et meestel on tõi taga – neil läheb seal hetkel väga hästi. Seetõttu proovime siia meelitada tänava ku

RINGTRENING NAISTELE JA MEESTELE!

Esmaspäeviti Ritsu spordisaalis kell 18.30

Funktsionaalses ringtreeningus arendad lisaks lihaskonstruktsioonile ka tasakaalu, koordinatsiooni, liikuvust ja aeroobset võimekust, sooritad erinevaid hüppeharjutusi ja parandad reielihaste vormi ning mis põhiline – ringtreeningus ei hakka kunagi igav. Tasu 3 €.

meeskondi väljaspoolt maakonda, et võistluste taset veelgi tõsta.

Võistlused toimuvad tänava korvpalli reeglite järgi ehk korruga on platsil mõlemast võistkonnast kolm mängijat (3X3 formaat) pluss üks vahetusmees. Siinses piirkon-

nas on just sellises formaadis mängimine parim lahendus, sest ei nõua suurte meeskondade komplekteerimist ja ka eelmisel aastal just nii meeldis kõigile mängida.

Võrkpallis on võistkonnaformaad 4+2 ehk neli meest ja vähemalt kaks

naist võistkonnas. Võistluste mängulised formaadid selguvad kohapeal, sõltuvalt meeskondade arvust. Iga võistkond peab välja panema ühe oma mängijatest ka vilistama, kui ta samal ajal mängima ei pea.

Kõigile on meelde jäänud, et Ritsu karikas on alati jagatud ohtralt auhindu ja seetõttu ei tee me ka seekord allahindlust. Siinkohal tahame ära märkida Helme valla, kes on selle ürituse põhiline toetaja.

Eelregistreerumisi ootame tänava korvpallis kuni 18.vebruarini e-mailile sakserki@gmail.com ja võrkpallis 24.vebruarini e-mailile rauno.mots@mail.ee.

Dr. Hillar Kala

Majandusteadlasest ajaloo huviline

Juubeliterikas Helme kihelkond

Mullu täitus 10 aastat tähelepanuväärsest sündmusest – W. Struve meridiaanikaare kandmisest maailma kultuuripärandisse. Selle teaduse tippsaavutusega on üsna lähedalt seotud ka kahe sajandi tagune Helme kihelkond.

200 aastat tagasi algas Helme mailt Struve ja Eesti tee maailma kultuuripärandisse.

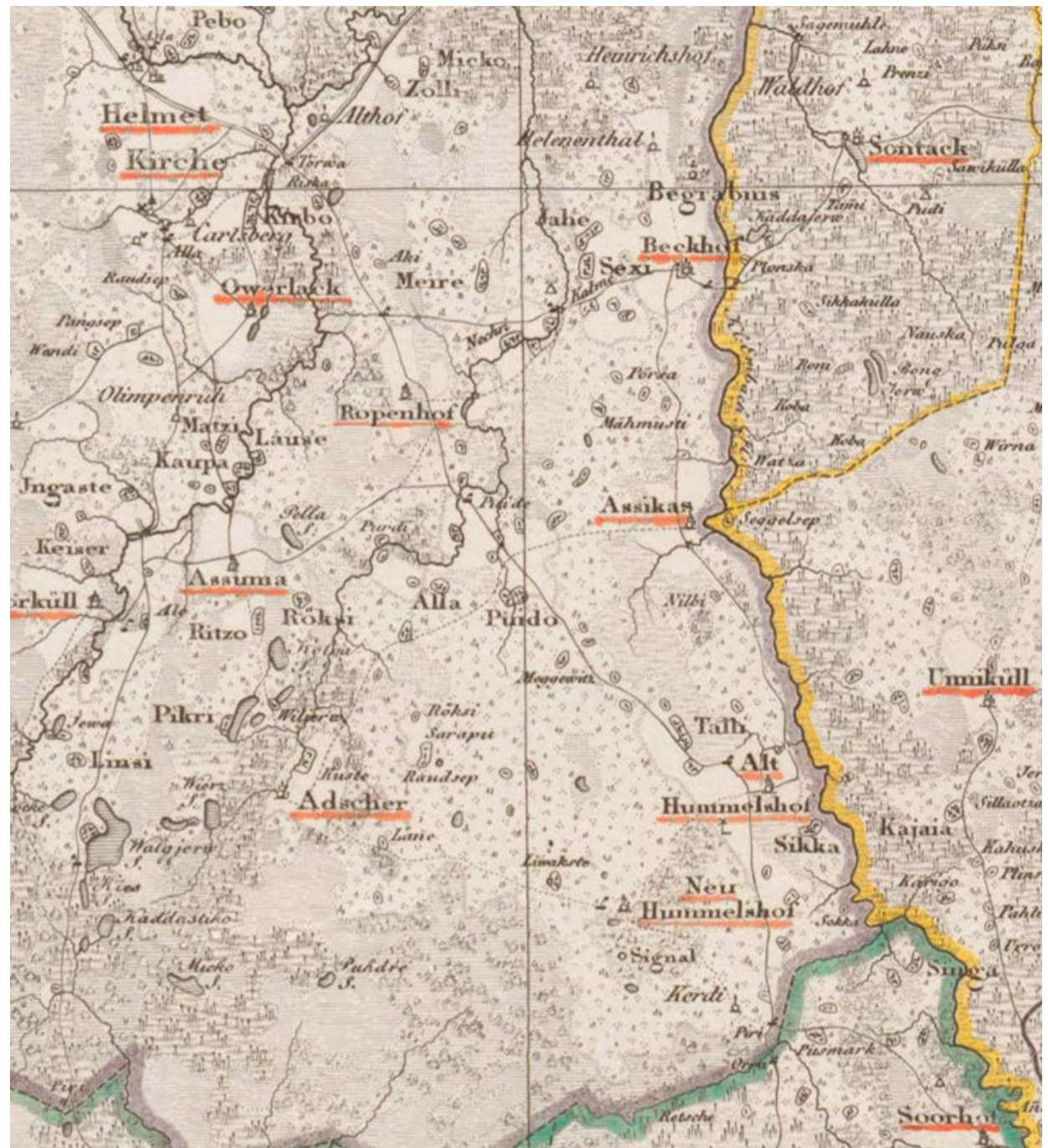
1816. aasta suvel alustab noor Tartu Ülikooli matemaatika ja astronoomia professor Wilhelm STRUVE (1793 Altona – 1864 Peterburi) Liivimaa Üldkasuliku ja Ökonoomilise Sotsieteedi tellimisel Liivimaa trigonomeetrilisi mõõtmisi. Selle ettevõtmise taga on praktiline vajadus saada Lõuna – Eestist ja Põhja – Lätist täppismõõtmistele tuginev maakaart, mis aitaks Liivimaal läbi viia maa- ja talurahvareforme, mõisates aga kavandada ulatuslikke arendustöid. W. Struve lähenes saadud ülesandele tõelise innovaatorina, ühendades kaasaegse maakaardi tegemiseks vajalikud maastikulised geodeetilised uuringud valitud punktide vaheliste suhete astronoomiliste mõõtmistega. Eri teadus – ja praktikavaldkondade loominguulise ühitamise tulemuseks oli nurgakivi panek hilisemale maailmakuulsusele toonud Struve pikale meridiaanikaarele (Norra põhjarannikult – läbi Tartu – Musta mereni Ukrainas). Eestist valis ta selle toeks 20 põhipunkti (+ 3 baasjoone punkti), millest koguni viis asuvad tänasel Valgamaal: Helme, Hummuli, Arula, Harimägi, Essemägi. Struve kaare triangulatsiooni kolmnurkade võrgustiku lähtealuse moodustavad tema väliekspeditsioonil Helme kihelkonnas 27. juulist 2. augustini 1816 tehtud mõõtmised Hummuli

Mõisamäelt, Helme kiriku tornist ja Annikatsi põllukõrgendikult (Kärstna lähedal). Nende punktidega ühendas ta hiljem Harimäe tipust, Arula Meegastemäelt ja Taheva Essemäelt tehtud kraadimõõtmistega, saades niimoodi Lõuna – Eestit katva tugikaare osa. Eesti jõudis tänu akadeemik Struvele teistkordselt (Tallinna vanalinna järel) maailma kultuuripärandi nimekirja. Helme kihelkond, Valgamaa ja Mulgimaa said aga seeläbi oma esimese maailma kultuuritähise.

TÕRVA 180

180 aastat tagasi jõudis tänu Struve teadustöödele ja neid topograafias kasutanud Liivimaa tuntuima maa-mõõtja ja kartograafi Carl Gottlieb RÜCKERI (1778 – 1856) mitme aastakümne pikkusele tööle esmakordse äramärkimiseni ka Helme kihelkonna tulevane keskus TÕRVA.

Sellelgi sündmusel on oma story. Liivimaa Sotsieteedi nõudis uue kaardi tellijana ja rahastajana mõisatega seotud andmete õigsust nende omanikelt. Muude kohanimede täpsuse tagamiseks saatis Sotsieteed 4. augustil 1820. a oma Tartu peakorterist trükitud saksakeelse kirja kõigile kubermangu kirikuõpetajatele. Nende ülesandeks jäi oma kihelkonna (Kirchspiele) piiridesse jäävate kohanimede kontroll. Helme kirikumõisast tulnud teate peale kontrollis Rücker ühel oma arvukatest

Helme kihelkonna alad 1836.a C. RÜCKERI Liivimaa kaardil (EAA).

reisidest ka Tartu – Pärnu postitee ja Helme kirikutee ristmikku ning kandis Tõrva omakäeliselt tolle aja Euroopa ühele autoriteetsemale maakaardile. Geograafidoktor Endel Varepi uurimise põhjal olid kõik kohanimed Rückeri kaardil paigas juba 1832. a. Bürokratlik asjaajamine Venemaa Kindralstaabi ja tema topograafiabürooga, samuti mõnede tagurlike mõisnike vastuseis venitas Liivimaa kaartide trükkimist aastatele 1836 – 39. Tulemus ületas oma täpsuse poolest aga ootused. Kuigi tiraaž oli vaid 200 eksemplari, kujunes sellest 19. sajandi populaarseim reisikaart Eesti – ja Liivimaa. Olgu märgitud, et Liivimaa täppiskaartide ligi veerandsajandi pikkune epopöa läks tollasele suurpõllumeeste koostööühendusele (Liivimaa Sotsieteedile) maksuma terve varanduse – 83 tuhat rubla (samal ajal oli noore Struve aegadel kogu Tartu Ülikooli aastaeelarve). W. Struve enda honorar triangulatsioonitööde eest moodustas 4,5 tuhat rubla, C. Rückeri tasu kaardi koostamise ja

korrektuuri eest 9,8 tuhat rubla. Huvitav, kas tänased ettevõtjad oleksid valmis samaväärselt (sh vabatahtlikult-omaalgatuslikult) panustama ühiskonna altarile?

100 aastaseks on saamas Helme kihelkonna läbi aegade tähtsaim haridus – ja kultuurikolle Tõrva Gümnaasium. Vaid veidi üle aasta jääb meid lahutama sellest tippsündmusest.

TÕRVA KEK 60

Tänavu täitub 60 aastat Helme kihelkonna sajandi majandusteost – TÕRVA KEK-i asutamisest. 1. augustil 1956. a moodustasid 9 Helme kihelkonna mail tegutsenud väikest kolhoosi (Helme, Riidaja, Taagepera, Leebiku valdades) endast palju suurema ja teovõimsama majandusühenduse – Tõrva Kolhoosidevahelise Ehituskontori. Suure osa oma õitseajast ka Valga KEK-i nime kandnud ühistegevusorganisatsioon kasvas tiptegijaks mitmel alal. Maa – ja linnaehituses, tööstusettevõtete, farmide, kultuuri – ja spordikomplekside

rajamisel. Teda jäävad meenuutama maailmakaardile jõudnud Tehvandi talispordikeskus „Pentagon“, Tõrva Mulgimaa „suurlinnaks“ ehitatud (ligi 500 kaasaegset korruselamute korterit) ja enam kui 800 töökohta loonud suuretegevõtte, kes kasvatas tuhande ehk kolmandiku võrra ka linnaelanike arvu. Täna Tõrvat ei kujutaks enam ettegi ilma Kirik- Kammeraalita, Mõmmikuta, Tõrvikuta, Viraaži spordikompleksita ja paljude teiste KEK-i poolt kingitud / ehitatud objektideta.

Juubelite rohkus ja kaalus annab tunnistust Helme kihelkonna elujõust. Sümbolne on ka see, et algavasse juubeliaastasse jääb kihelkonna pärandi hoidjate – Tõrva piirkonna omavalitsuste ühinemisotsuste langetamine. Helme kihelkonna taas ülesehitamist ei tule alustada mitte puhtalt leheltp või Mulgimaa mingi nimetu osana, vaid juba muinasajast tuntud Eesti ühe suurema ja tublima sootsiumina.

Jõudu ja nutikut selleks meile kõigile

WILHELM STRUVE Tartu Ülikooli professorina, Tähetorni direktorina ja 12 lapse isana 1830. aastail.

Nimi: **Kalev Laar**
 Vanus: **68**
 Elukoht: **Hummuli**
 Amet: **Pensionär**
 Kua oled tegelenud fotograafiaga?:
Rohkem kui pool sajandit.
 Mis ajakirja kaanepildi autor sooviksid olla?: **Mõne loodusajakirja.**

Nimi: **Andra Sööt**
 Vanus: **18**
 Elukoht: **Tõrva linn**
 Amet: **Õpilane**
 Kua oled tegelenud fotograafiaga?:
Fotograafiaga olen tegelenud kaks ja pool aastat.
 Mis ajakirja kaanepildi autor sooviksid olla?: **Vogue.**

Egon Ilisson

Fotograafia pakub tegevust paljudele

Fotoaparaadiga looduses või üritustel ringi liikumine on hobi, mis on paljudele inimestele väljakutseks. Soovitakse jäädvustada looduse või inimeste tegemisi ja teha seda võimalikult kõrgel kunstilisel tasemel.

Helme Kihelkonnaleht tegi juttu mitmete siinkandi inimestega, kes fotograafiat hobi korras või tööna teevad. Ala, mis ei küsi sugu, vanust ega rahvuslikku kuuluvust, pakub igal juhul põnevust paljudele. Meie valitud fotograafide seas on nii kauaaegne vallajuht kui ka keskkooliõpilane. Muide, selle loo kangelasel on kõik ka Helme Kihelkonnalehele lahelt jaganud oma suurepäraseid fotosid.

Kuidas sattusite fotograafia juurde ja kui palju olete seda õppinud või ennast täiendanud fotograafiaalasel?

VISKOV: Huvi tuli koolipölv, kui sõbrad pildistasid ja keldris filme ilmutasid ning pilte paberile lasid. Põhiliselt olen pildistamist õppinud ise katsetades, läbi lugenud mõned fotoalased raamatud ja internetist õppevideosid vaadates. Viimaseid leiab internetist väga palju nii stuudio, inimeste, loomade kui arhitektuuri pildistamiseks.

LAAR: Fotograafiapõhiseks sain oma vanemalt vennalt, kes oli üks Tartu fotoklubi asutajaliikmetest. Kuna ta oli minust 18-aastat vanem, siis oli ta juba kogunud fotomees ja õpetas mindki. Fotograafia õppimise asemel olen ma hoopis fotograafiat kunagi õpetanud Hummuli põhikoolis, kus meil oli ka fotolabor olemas.

ABEL: Hummuli sovhoosis oli üks tore insener Johannes Vainola, kes organiseeris fotingi, aasta võis olla umbes 1977. Seal algaski kõik. Õppimine on toimunud iseõppe teel, õhinapõhiselt ja otsa ei lõpe.

VETTIK: Fotograafia juurde jõudsin tänu oma vanaisale ja vanaemale, kes samuti tegelesid omal ajal selle ametiga. Vanaisa pidas Abja-Paluoja lausa oma fotoateljeed, kuid tollel ajal pildistati seal ainult dokumendipilte, ent väljastõite tehti nii pulmadesse, matustele

ja sünnipäevadele. Ma vist ei saa siinkohal hiilata oma suurte teadmistega fotograafias, sest tegelikult ei ole ma seda ametit just mitte väga palju õppinud. Jah, täpselt nii! Minu elu on näidanud, et järelikult pärandatakse meile geenidega palju rohkem, kui oskame ise arvata. Minu amet kasvas välja hobist ja pühendumusest fotograafia vastu. Mis saaks veel parem olla kui armastada oma tööd, niiviisi ei tunnegi, et tehakse tööd. Praktika on see, mis õpetab kõige paremini. Ka täiendamaks on ennast käidud nii mitmelgi koolitusel, viimased olid buduaarikoolitus ja pulma ilupiltide koolitus.

SÖÖT: Mu ema hakkas pere kompaktkameraga taimi pildistama ja kõrvalt vaadates tekkis endal ka huvi lilli ja loodust pildistada. Lilletuhin läks kiiresti üle ning üsna kiirelt leidsin enda jaoks portreeterimise. Kogusin ise oma kaamera raha kokku ja soetasin peegelkaamera, millega jätkuvalt fotografeerin. Peale kaamera soetamist hakkasin rohkem fotograafiaga tegelema ning fotograafiaalaseid teadmisi koguma.

Elame nutiajastul ning paljud õppe- materjalid on internetis kättesaadavad. Olen lugematuid tunde vaadanud õppevideosid ning lugenud fotoblogisid. Eelmisel õppeaastal oli mul võimalus Andrus Abeli käe all fotograafiat õppida. Tänu tema eestvedamisele kooli soetatud fotostuudiotehnika abil sain oma esimesed stuudiofotod jäädvustatud. Olen Andrus Abelile väga tänulik, sest kui ma ei oleks saanud temalt stuudios pildistamise baastadmisi, siis ma ei oleks kindlasti nii kiiresti stuudiofotoalasel arenenud.

Kui tihti võtate aparaadi kätte tööalasel ja kui tihti oma lõbuks?

ABEL: Kuna fotograafia on mulle hobiks, siis enamuse aja pildistan oma lõbuks. Aga vahel tuleb ette ka nn. tööalast pildistamist.

LAAR: Üldiselt ma ilma fotoaparaadita ikka välja ei lähe. Selliseid asju, et hea hetke maha magaksin, väga ei juhtu. Kui suurt aparaati kaasa pole võimalik tassida, siis väike

„seebikarp“ ikka taskusse mahub. **SÖÖT:** Ma ei pea pildistamist enda tööks, sest teen palju vabatahtlikult ja tasuta. Väikese taskuraha teenimise eesmärgil pildistan kliente stuudios või vabas õhus, aga piirkonna üritusi ning kooli sündmusi pildistan vabast tahtest. Kindlasti kord nädalas pildistan, teine asi on, kas ma fotosid avalikult jagan. Kõik pildistamised on pigem oma lõbuks ja harjutamise eesmärgil.

VISKOV: Välja minnes on väike hübrid kogu aeg taskus.

Tööle minnes on raske fotokott seljas. Tehnika võib alati alt vedada, seepärast peab kaasas olema 2 keret, 2 välku, hunnik erinevaid objektive, mälukaarte, akusid. Sest tellitud pilt tuleb 100% ära tuua.

VETTIK: Tööalasel väga tihti, kui just mitte iga päev. Enda projektide elluviimiseks jääb kahjuks vähe aega. Olen endale lubanud, et korra nädalas võtan kaamera ja lähen loodusesse pildistama. Siiaamaani olen suutnud lubadusest kinni pidada.

Milline oli teie esimene fotoaparaat ja kas see on teil siiani alles? Kui tihti vana sõpra kasutate ja millistel puhkudel?

VETTIK: Esimene fotoaparaat oli HP, mudelit ei oska öelda. Kahjuks sai sellega omajagu palju pilte tehtud ja kaamera lakkas töötamas. Kuid kapis peaks ta endiselt olema. Seal järgmine kaamera oli minu esimene peegelkaamera Nikon D3100, mis leiab ka kasutamist tänapäeval, kasutasin seda viimati suvel pulma pildistamisel. Viimane sõber on Nikon D7200.

ABEL: Esimene aparaat oli nagu sel ajal ikka Smena 8, kahjuks on see ajas kaduma läinud. Alles on teine kaamera Zenit 11, mis seisab uhkelt riiulis. Kasutanud seda digiajastul ei ole.

LAAR: Vanade piltide pealt vaadates, siis esimene fotoaparaat oli mul juba viiendas klassis ja see oli Smena. Kokku on olnud aparaate paarikümne ringis ja nõukogude aja kuulsamatest mudelitest kõik olemas. Vanu aparaate pildistamiseks ei kasuta, aga eksponeerimiseks või nostalgilistel üritustel olen vahel mõne kaasa võtnud.

VISKOV: Esimene oli isa ostetud Smena -8M, mida kahjuks alles pole. **SÖÖT:** Oman poolkaader kaamerat Nikon D3100, mis mind kaks ja pool aastat teeninud ning on mulle jätkuvalt truu. Kuna olen fotograafia maailmas enda arvates suhteliselt vähest

Andrus Abeli pilt Öhne jõe luha hommikusest päiksetõusust.

Nimi: **Andrus Abel**

Vanus: **52**

Elukoht: **Tõrva**

Amet: **Väikeettevõtja**

Kaua oled tegelenud fotograafiaga?:

Aktiivselt viimased 5 aastat, enne seda vahelduva eduga 6.-7. klassist alates.

Mis ajakirja kaanepildi autor sooviksid olla?: **Pole sellele mõelnud.**

Nimi: **Neil Viskov**

Vanus: **56**

Elukoht: **Tõrva**

Amet: **Fotograaf (FIE Neil Viskov Foto)**

Kaua oled tegelenud fotograafiaga?: **Koolipõlves pildistasin paar aastat ja nüüd alates aastast 2008.**

Mis ajakirja kaanepildi autor sooviksid enam olla?: **Kuigi ma pole loodusfotograaf, võiks mõne huvitava tabamusega National Geographic kaanele sattuda.**

Nimi: **Airika Vettik**

Vanus: **25**

Elukoht: **Tõrva**

Amet: **Fotograaf**

Kaua oled tegelenud

fotograafiaga?: **Umbes 11 aastat.**

Mis ajakirja kaanepildi autor sooviksid enam olla?: **Iga ajakirja kaanepildi autor oleks au olla.**

aega olnud ja pean ennast suhteliselt amatööriks, siis ei pea ma veel vajalikuks kalli fototehnika omamist. Hetkel pole tähtis, mis tehnika on, loeb see, mis emotsiooni pildistad.

Millised kohad, tegevused, isikud on teie lemmikpildistamisobjektid. Kui keeruline on pildistada samal päeval kahte täiesti eripalgelist asja?

SÖÖT: Olen enese suhtes üsna kriitiline, eriti kui pildistan loodust. Pean enda pildistatud loodusfotosid igavateks, tahan, et fotodes oleks mingi sõnum ja ka kiiks. Just loodust pildistades ei suuda ma fotodesse elu panna. Lemmikpildistamisobjektiks on inimesed. Portreeterides saab keskenduda hästi atmosfäärile ning emotsioonile. Kuna mulle meeldib ka jumestamine ning stilistika, siis enda arvates on parimad portreed sellised, kus saan ise kõik kaadris paika panna- stiil, modell, taust.

Kui päevas on mitu pildistamist, siis vaimselt ümberlülitumine ei ole mul väga aeganõudev ja keerukas. Tavaliselt püüan teha nii, et päevas oleks üks pildistamine, sest pildistamine on pigem füüsiliselt raske ja kurnav. Tihti peab pildistades kasutama selliseid lihaseid, mille olemasolust ma teadlik pole olnud.

VISKOV: Kuna osutan fototeenust, siis minu jaoks pole raske pildistada järjest kahte täiesti erinevat sündmust. Olen pildistanud järjest nii matust kui pidu. Kohanen kiiresti.

Kõige rohkem meeldib pildistada inimesi, fotoreportaazide sündmustest. Kindlasti Mulgimaaga seonduvat.

VETTIK: Kõige raskem küsimus. Lemmikpildistamiskohaks on kindlasti loodus, mis viib mõtted eemale argipäeva muredest, kui neid parasjagu on. Saades pildile mõne looma, linnu või ideaalselt lojuva päikese, on rahulolu ja õnnetunne tagatud.

Lemmikpildistamistegevuseks on kõik peod - sünnipäevad, pulmad, jõulupeod - seda rõõmu ja õnne näha hiljem igal pildil on lihtsalt imeline. Lemmikpildistamispersoonid on kõik inimesed - iga inimene jutustab pildil enda loo. Räägin igal fotosessioonil inimestele, et tundke ennast vabalt ja ärge laske ennast häirida, sest see emotsioon, mis neid valdab sellel hetkel, kui ma pilti teen, on hiljem ka seal pildil. Ja iga kord seda pilti vaadates tuleb meelde ka see emotsioon. Fotosessiooni pilte hiljem töödeldes tuleb ka minul kogu see emotsioon meelde, mis oli stuudios, ja tihti leian ennast naeratamas arvuti taga. Nii imelik või südamlilik kui see ka ei tundu.

LAAR: Enamasti olen pildistanud ikkagi inimesi, olgu see siis pulmas, matustel, juubelitel või mis tahes üritustel. Eks inimese pildistamine ongi kõige keerulisem, kuna rakursse on keerulisem leida. Just inimese pildistamise oskus tuleb kogemusega.

ABEL: Pildistan põhiliselt maastikke, linde. Enese vormis hoidmiseks on hea pildistada kohalikke kultuuri- ja spordiüritusi.

Kahe eripalgelise ürituse pildistamisel ühel päeval ei näe probleemi, peasi, et oleks võimalik kohale jõuda ja jaguks tühje mälukaartisid ja laetud akusid.

Millised on olnud tunnustused fotograafina ja kui tihti oma töid saadate konkurssidele? Kas teid on avaldatud ka suurtes ajakirjades, ajalehtedes või raamatutes?

VETTIK: Ma leian, et sõnad "Aitäh, nende ilusate piltide eest!", mis saavad e-mailile peale piltide üleandmist minu imelistelt klientidelt, ongi üks õige tunnustus fotograafile. Mis saab veel parem olla, kui teadmine, et oled teinud oma tööd südamega ja teised ka näevad seda. Olen tänulik kõikidele oma klientidele, sest ilma nendeta ei oleks ma siin, kus ma olen - armastades oma tööd. Aitäh!

Olen kunagi ammu võtnud osa "Aasta loodusfoto" konkursist ning kaks minu pilti jõudsid isegi 500 parema hulka. Tundub suur arv, kuid kui arvestada, et pilte laekus konkursile üle kümne tuhande, siis on see hea tulemus ühe hobifotograafi poolt.

Üheks tähtsamaks pean ma oma piltide avaldamist ajakirjas "Cosmopolitan". Lisaks on minu pilte olnud ka Valgamaalases, noortelehes Tankla.

ABEL: Ei pildista tunnustuse pärast ja konkurssidele ka oma töid tihti ei saada. Kui keegi mõne foto kohta hea sõna ütleb, siis on see muidugi meeldiv.

Mõningaid loodusfotosid on soovitud avaldamiseks, viimati nt Eesti Looduses.

SÖÖT: Olen suurematel fotokonkursidel väga vähe osalenud. Eelmine aasta osalesin fotokonkursil Tõrva Nägu 2015, kus pälvisin Gertu Pabbo fotoga II koha. Valgamaa noortekogu korraldatud fotokonkursil "Ületarbimine" pälvisin autoportreega I koha.

Minu jäädvustatud fotosid on avaldatud kohalikes lehtedes ning ajakirjas Kalale!. Viimases oli foto ka esikaanel.

VISKOV: Olen osalenud paaril fotokonkursil. Viimane oli Tõrva Nägu

Pildiga tallimehest sai Kalev Laar aastal 1983 ergutuspreemia, kategoorias "Inimene ja loodus".

2015. Kõigil neist olen midagi võitnud. Portreeterinud inimesi ajakirjadele (viimased Kultuur ja Elu).

LAAR: Eriline konkursile saatja ma ei ole, aga meelde tuleb ergutuspreemia 1983. aastast „Inimene ja loodus“ konkursilt. Ajalehtedest on avaldatud Postimehes, Edasis, Valgamaalases, aga ka Kroonika on kasutanud minu pilte Vello Orumetsast. Kümnekonnas raamatus on pildid leidnud koha ning paar fotot on Muusika- ja Teatrimuuseumis ning ka Spordimuuseumis. Olen tabanud ka hetke, kui Jaan Talts Ilmatsalus maailmarekordi püstitas.

Keda peate oma suurimaks eeskujuks fotograafias ja kui tihti hoiate silma peal fotoblogidel ja muudel fotopankadel?

LAAR: Eeskujuks ikka oma vanemat venda, aga nüüdisaja fotograafidest meeldivad Sven Začeki loodusfotod. Konkursside töid ikka vaatan ja loodusfotode võistlustel hoian enamasti silma peal.

SÖÖT: Jälgin Facebookis paljude fotograafide lehekülgi, kelle tegemisel hoian silma peal. Ühte konkreetselt iidolit polegi, kuid tootsin välja fantaasiafotograafid Siiri Kumari ning Terje Talsi. Tulevikus soovin võtta osa Siiri Kumari fantaasiafoto töötubadest ning teha rohkem fantaasiafoto sugemetega pildistamisi. Eeskujuks on ka noored fotograafid Mikk Kask ja Kerli Jaago, kes on lühikese ajaga nii palju fotograafiaalasel arenenud ja kes kooli kõrvalt nüüd endale pildistamistega elatist teenivad. Neil on oma

Facebooki leht Fotoraat.

VISKOV: Kahjuks pole viimasel ajal kedagi just spetsiaalselt jälginud. Vabal ajal on hea vaadata Delfi fotomeeste päevagaleriisid, samuti Elmo Riigi (Sakala) ja Arvo Meeks (Valgamaalane). Aga tohutul hulgal "fotoprügi" riputatakse netti üles. Neid, kes arutult kaadri täis pildistavad ja selle kõik avalikku ruumi riputavad - neid on tuhandeid. Häid pilte, kust ideid leida, on netis vähe.

VETTIK: Suurimaks eeskujuks mulle olen Mina ise. Jah, see võib kõlada imalana, kuid nii see on. See areng, mille ma olen nende 11 aastaga teinud, on olnud tõusev ja see ei raue nii pea.

Oma lemmikfotograafidel hoian alati silma peal - nende fotoblogidel, pildidel ja isegi hinnakirjal. Lemmikfotograafe on nii välismaalt kui ka Eestist ning samuti kuuluvad lemmikute hulka ka meie kohalikud fotograafid, kellega on alati meeldiv koostööd teha.

Olen endale välja otsinud need fotograafid, kellega mul tundub olevat enam-vähem ühesugune käekiri ning kelle pildid mulle meeldivad. Jälgin nende video- ja pildiblogisid, et saada aimu nende tehnikast (kaamera, objektivid) ja nipidest.

ABEL: Ei oma konkreetseid eeskujusid, aga jälgin paljusid häid ja huvitavaid fotograafe nii Eestist kui ka mujalt. Peaaegu igapäevaselt hoian ennast teiste tegemistega kursis. Hea koht on tänapäeval selleks Facebook, sinna jooksevad üle maailma kõik niidid kokku.

Millised on teie arvates parimad pildistamispaigad Helme Kihelkonnas?

LAAR: Tõrva külje all on mitmeid kohti, kus on kenasid motiive. Helme lossivaremed, Järvesilma ja Taagepera ümbrus on samuti maaliline ning kindlasti ka meie kandi kaunid kodud, mida siin on üksjagu (muide Laaride pere on saanud ainsana Eestis koguni kahel korral kauni kodu tiitli - toim). Aga ükskõik, kui kenas kohas sa oled, siis mängib rolli ilm ja ka enda tuju. Näiteks ootas ma aastaid ilusat kuldset sügist, et saada Hummuli lossist kena pilti. Teisalt olen veendunud, et kui ikka närv on must, siis head pilti ei saa.

VISKOV: Olenevalt aastaajast on siin päris palju huvitavaid kohti. Eks iga fotograaf leiab need ise ja läheb oma perega või klientidega sinna pildistama.

ABEL: Rubina raba, Õhne jõgi, loodust on siin palju.

SÖÖT: Helme Kihelkonnas on palju pildistamispaiku ja paljud neist veel avastamata. Meelispaigaks pean Helme lossivaremeid ning järvede ümbrusi.

VETTIK: Kuna ma olen üles kasvanud Helmes, siis paratamatult on see ka pildistamiseks minu lemmikpaik. See mitmekesisus, mis alevik pakub, on üllatav - mets, park, mõis, jõgi, lossivaremed, koopad jne. Mul endal on iga hoone ja paigaga oma lugu rääkida, ilmselt see teebki paiga südamelähedaseks. Kindlasti pakuvad silmailu ka Koorküla Holdre metsad.

Kui Teil on kodus Tõrva linna või ümberkaudseid valdasid tutvustavat ajaloolist sümbolikat (vimpleid, mütse, rinnamärke jne),

siis saatke nendest pilte ajalehetoimetusele aadressil kuldne@kuldne.com

Tõrva Gümnaasiumis on J.D Salingeri aegumatu „Kuristik rukkis“ kohustuslik nii 8. kui ka 12. klassile.

Põdrala valla üldpinnast 47% on metsaga kaetud.

Tiina Neumann
Tõrva linna spordimetoodik

"12 säravat tähte" sai alguse

Tõrva linna juubeliaastal korraldab MTÜ Tõrva Spordiselts koostöös Tõrva linnas tegutsevate spordiklubidega üritustesarja „12 säravat tähte“.

Sarja eesmärgiks on kohalikele igakuiselt ühe spordiala põhjalikum tutvustamine läbi tuntud sportlase, ala tutvustava võistluse või näidistreeningu läbiviimise piirkonnas.

Eelkõige soovime laiemalt tutvustada kõiki neid alasid, millega piirkonna lapsed ja täiskasvanud juba tegelevad. Kindlasti on iga ala juures midagi uutset ja põnevat, huvitav oleks saada juurde teadmisi ja näpunäiteid antud alaga tegelemiseks.

Näiteks on ju Tõrva tuntud kui maailmaklassi odaviskajate sünnilinn, Tõrva gümnaasiumis õpivad väga andekad iluvõimlejad ja lootustandev autoralli sõitja. Kind-

Loodetavasti tänavune Härma suusamaraton lumepuuduse tõttu ära ei jää.

Foto: Ülav Neumann

lasti ergutab antud sari piirkonna inimesi huvituma erinevatest spordialadest.

Rallisõitja alustas

Esimese poole aasta spordialad on tutvustamiseks juba välja valitud ja ka esimesed üritused toimunud. Sarja alustas autosport. Seda tutvustas Karl

Martin Volver: Eesti meister klassis EMV4, Eesti meistrivõistluste absoluutarvestuse 2. koht, Rein Talvari rändkarika "Parim noor autosportlane Eestis" 2015 võitja, Valgamaa parim tehnikasportlane aastal 2015. Näha sai tema võistlusautot ja auhinnaliste kohtade võidukarikaid. Samuti sai kuulda andeka ja kindlakäelise roolija

jõudmisest autospordi juurde.

Läinud nädalal tehti ka tutvust kauni ja kõikide tüdrukute unistuste spordialaga- iluvõimlemisega. Tõrva gümnaasiumis õpivad andekad Rose-Marie Riitsalu ja Grete- Lisette Gulbis, nemed tutvustasid huvilistele iluvõimlemise tagamaid. Neiuud on rühmvõimlemises 2015. aasta Eesti meistrid. Ala tutvustaval üritusel sai kuulda, milline on üks treeningpäev neidudel ja milliseid vahendeid kasutatakse võimlemiskavades.

Suusatamisest petangini

Märtsis tutvustame suusatamist. Tõrva Spordiseltsi eestvedamisel toimub IV Härma suusamaraton. Kui eelneval kahel aastal on tulnud üritus lumepuudusel ära jätta, siis loodame sel aastal harrastajate poolt oodatud võistluse läbi viia.

Aprillis aga tutvume põneva spordialaga- petangiga. Petangiga on 8

aastat tegelenud Tõrva gümnaasiumis õppiv Kevin Kangur, kes tutvustab oma lemmikala treeningtunniga. Kevinil on ette näidata mitmeid häid tulemusi üleriigilistelt ja ka rahvusvahelistelt võistlustelt. Kevin on võistelnud Eesti koondise ridades ka EM-il.

Mais saame tuttavaks orienteerumisega. Orienteerumisklubi Käbi eestvõtmisel toimuvad mais eelmisel aastal esimest korda toimunud ja kohe populaarseks saanud maastikujooksu teisipäevakud. Erinevad rajad, kus põnevust lisab maastikule paigaldatud kontrollpunktide leidmine. Mais ootame jälle uusi huvilisi tutvuma põneva spordialaga- orienteerumisega.

Juunis tutvustab Tõrva Võrkpallklubi võrratut võrkpalli. Plaanis on mitmed rannavolle etapid ja lisaks valmistab klubi ette ka uue ja põneva spordiala tutvustava võistluse just üritustesarjale „12 säravat tähte“.

Helme valla abiga valmis mulgikiilne kõnelemisraamat „Kärt ja Märt Mulgimaa reisu pääl“

Ave Visor

Kaks aastat tagasi sai alguse projekt, mille raames valmistati õppekomplekti mulgi keele kõnelemiseks. Vajadus selliseks materjaliks oli olemas juba varem, kuid nagu öeldakse, iga asi tuleb õigel ajal.

Nii saigi Ave Visori poolt kokku pandud meeskond, kellel igalühel oli oma kindel ülesanne täita. Alli Laande oli raamatu autoriks. Keeleõnõu saime vajadusel professor Karl Pajusalult. Ükski raamat ei kutsu lugema ilma piltideta, nii saigi raamatu illustraatoriks ja kujundajaks noor andekas Mulgimaa neiu kunstnikunimega Lillu.

Kuna mulgi keel on veidi unustuse hõlma vajunud, siis pidasime meeskonnaga oluliseks, et raamatuga oleks kaasas ka CD - plaat. CD - plaadilt on võimalik kuulata ehtsat hääldust, sest mulgi keeles on see veidi omalaadsem kui meile teatud kirjakeeles. Plaadi tegemisel oli meile suureks abiks Ants Taul, kes andis peategelasele Märdile hääle.

Plaadid salvestas Valdeko Kalamees.

Projekt sai kirjutatud Rahvakultuuri Keskusesse Mulgimaa kultuuriprogrammi 2014-2017.

05. veebruaril 2016 esitleti mulgikiilset kõnelemisraamatu õppekomplekti. Pidulikul päeval oli Helme Raamatukogusse kogunenud

üle poolesaja inimese. Katrin Viskovi juhendamisel esinesid Ritsu Lasteaed- Algkooli õpilased ning raamatu autor Alli Laande koos Ants Tauliga andsid ühiselt ülevaate, mida võib CD - plaadilt kuulda. Võimalus oli rääkida raamatu illustraatori Lii Laandega- kunstnikunimega Lillult sai teada, mis inspireeris sellele raamatule pilte tegema ja raamatut just sellisena kujundama, nagu see kaante vahel tänasel päeval on. Illustraator ütles, et soovis näha rõõmsat ja päikselist raamatut, mis kutsuks end kätte võtma ja lugema. Kujunduses on kasutatud erksaid värve ja kauneid arhailisi mulgi mustreid, mis on võlunud kunstnikku oma lihtsuses. Ka lood selles raamatus on väikse huumoriga ja lihtne lugeda

Tegemist on ainulaadse raamatuga. Valminud õppekomplekti kuulub kõnelemisraamat koos näitemängude ja erinevate harjutustega ning kaunite illustratsioonidega. Raamatus on fotod Mulgimaa eri paigust. Raamatu tagakaanelt on võimalik leida CD, millele salvesta-

tud audiomaterjal. Tekstid on mulgi keeles plaadi peale lugenud Alli Laande ja Ants Taul.

Raamat on mõeldud neile, kes mulgi keele õppimist alles alustavad, kui ka neile, kes tahavad oma keeleoskust värskendada. Raamatu kogumaht on 92 lehekülge ja see koosneb 17 peatükist.

Raamatu erinevaid teemasid ja harjutusi seob läbiv lugu. Rõhku on pandud just suhtlemiseks vajaminevale keelele.

Antud raamatut on võimalik endale soetada Tõrva raamatupoest või Mulgi Kultuuri Instituudist Kaja Alilendri juurest. Raamatu müügitulu läheb kõik Helme valla lasteaedade ja koolide juurde mänguväljakute rajamiseks.

Raamatu ja kogu õppekomplekti koostamisele aitasid kaasa Helme Vallavalitsus ning Kultuuriministeerium, Rahvakultuuri Keskus Mulgimaa kultuuriprogramm 2014-2017.

Soovime kõigile mõnusat lugemist, kuulamist ja õppimist.

Teve Rajamets
Reporter

Tõrva Gümnaasiumis saab eeskujulikud teadmised keemias

Keemia ei ole kergete õppeainete killast. Õnneks on aga Tõrva Gümnaasiumis hulk õpilasi, kelle jaoks on keemia kerge, huvitav ja nad on selles usumatult edukad. Ja muidugi suuresti tänu keemiaõpetaja Anne Õunapuule.

Õpetaja Õunapuu lõpetas Tartu Ülikooli 1973. aastal keemik-keemia-pedagoogina ja asus samal aastal tööle tollaegse nimetusega Tõrva Keskkooli. Nüüdseks on ta õpetanud siin juba mitut põlvkonda. Õpetaja Õunapuu sõnul oli siis Tõrva Keskkoolis võimalik õppida keemiat ka süvendatult. Keskkooli osas tegutsesid keemia eriklassid, kus kolme õppeaasta vältel õpiti põhjalikult keemia teooriat ja igal nädalal toimusid mitmetunnised praktikumid. Kevaditi toimus keemiaalane õppepraktika.

Tugev teoreetik

Suureks üllatuseks oli õpetaja Õunapuu puhul erialavalikuna kaalukausil keemia kõrval- ei mitte füüsika, vaid hoopis kunstiõpetus! Kogenud pedagoogi sõnul olid tal just kunstiõpetuses silmapaistvaimad tulemused. Jah, hästi läks muidugi ka keemias ja ajaloos. Õpetaja Õunapuu meenutas oma kooliajast: „Keemiat hakati minu kooliajal õppima alates 7. klassist. Keemia oli lihtne õppeaine, aga mul oli ikka oma probleem ka. Nimelt tuli 8. klassis teatud reeglid reaktsioonide toimimise kohta meelde jätta, aga mina arvasin, et oskan alati kõike lennult otsustada. Ja nii oligi, et keemiaõpetaja kirjutas minu mitmele kontrolltööle järjest hindeks neli ja märkis alla, et „teoreetiliselt võimalik, praktiliselt mitte“. Olin üsna pahane, aga tahtsin ikka veerandi-

Õpetaja Anne Õunapuu on keemiahuvi süstinud paljudesse õpilastesse. Foto: Erakogu

hindeks viit saada ja õppisin need reeglid selgeks. Siis ilmselt ütlesingi keemiaõpetajale, et peaksin vist ikka ise ka keemiaõpetajaks õppima.“

Õpetaja Õunapuu ütles, et tema õpetajaks olemise ajal on õpilased igal aastal olümpiaadidel osalenud. See on suur lisatöö nii õpilase kui õpetaja jaoks. Muidugi kindlasti ka suurt rõõmu toov töö, kui õpilastel hästi läheb. Kui küsisin õpetaja Õunapuult, kumb olulisem on, kas andekus või töökus, siis ta vastas, et mõlemad. „Kui andekusega ei kaasne töökust, siis ei pruugi väga häid tulemusi saavutada,“ on Õunapuu kindel. Väga rõhutas ta aga huvi olemasolu, sõnades, et kui õpilane ei ole eriti andekas, aga on huvitatud, töökas, järjekindel ja põhjalik, ka siis võib ta väga häid tulemusi saavutada. Olümpiaadiks ettevalmistamise juures tõi ta välja, et korralduskomisjoni poolt on antud ette teematika klasside kaupa. Põhikooliõpilastega tehakse rohkem tööd

konsultatsioonides, millele lisandub iseseisev töö, gümnaasiumiklassides on konsultatsioone oluliselt vähem ja põhirõhk on iseseisval tööol. Õpetajal on rohkem suunav roll.

Õpilased sidunud elu keemiaga

Palju räägitakse hariduse seostamisest nõ päriseluga ja õppeainete omavahelisest integreerimisvajadusest. Anne Õunapuu sõnul toimub tegelikkuses keemia integratsioon teiste õppeainetega alati, ilma et seda kuskilt keegi ette kirjutab. „Näiteks keemiat õppides räägitakse geograafilistest piirkondadest ja riikidest, mille järgi mõned keemilised elemendid oma nime on saanud või kus teatud elemente sisaldavaid maake leidub,“ toob pedagoog välja ainete ühilduvust. Füüsika ja bioloogiaga kattub isegi osa õpitavatest teemadest ning matemaatikat oskamata ei saaks üldse arvutusülesandeid lahendada. Keemia kui õppeaine

seoseid reaalse eluga ei ole vaja kunstlikult tekitada sel lihtsal põhjusel, et need seosed on juba niigi olemas. Kui keegi väidab, et temal elus keemiat vaja ei lähe, siis see on küll küsitav. Näiteks hügieenitarbed, kosmeetikatooted, olmes kasutatavad puhastusvahendid, väetised, taimekaitsevahendid- need kõik on keemiatööstuse saadused ning kasutamisel tuleb järgida teatud nõudeid. Ka riideesemete materjalid on kas osaliselt või täielikult keemiliselt valmistatud. Ja toidulaud. Ostame ju kauplustest erinevates pakendites toitu, mille etiketile on märgitud toote koostis, sealhulgas ka lisaained jne. Keemiatundides räägime erinevate koostisosade tähtsusest, lisaainete mõjust tervisele, leiame põhjuse, miks transrasvad on organismile ohtlikud ja miks on tervislik kanda looduslike materjale sisaldavaid riideesemeid jne.

Õunapuult tema endiste õpilaste seast silmapaistvate keemikute kohta pärides kiidab ta paljusid oma õpilasi,

Maakondliku keemiaolümpiaadi tänavused tulemused Tõrva Gümnaasiumi õpilaste puhul.

Kõikidel õpetajaks **Anne Õunapuu**

9. klasside arvestus:

1. koht **Risto Riiet** - 32,5 punkti
2. koht **Allan Alikas** - 29 punkti

10. klasside arvestus:

1. koht **Taido Purason** - 36,5 punkti
3. koht **Andres Holts** - 15 punkti

11. klasside arvestus:

1. koht **Artur Vares** - 17 punkti
3. koht **Sander Lepik** - 14,5 punkti

12. klasside arvestus:

2. koht **Marel Jaama** - 21,5 punkti

kelle hulgas on erinevate elukutsete esindajaid nagu keemikud, keemiaõpetajad, arstid, hambaarstid, apteekrid, loomaarstid, keskkonnaspetsialistid, meditsiiniõed jne – nende kõigi töö on seotud rohkemal või vähemal määral keemiaga. On ka teadlasi. Üks endistest õpilastest, õppides doktoriõppes, tegeleb juba ise keemiaolümpiaadide korraldamisega ning aitab õpilasi ette valmistada vabariiklikeks ja rahvusvahelisteks keemiaolümpiaadideks. Nimeliselt toob ta aga välja Jõgeva koolides töötava keemia- ja informaatikaõpetaja Neeme Katt'i, kes juba keskkoolis õppides saavutas keemiaolümpiaadidel väga häid tulemusi ja on andnud väga suure panuse Eesti keemiaõpetusse. Anne Õunapuu sõnul on Neeme Katt koostanud erinevaid veebipõhiseid materjale ja ka keemia lühikursuste õpikud, mille põhjal on väga hea valmistuda nii põhikooli kui ka gümnaasiumi keemia lõpueksamiks.

Õigeusu kloostrimuusika Tõrva kirik-kammersaalis

Pühapäeval, 20.märtsil kell 17.00. kontserdisari „Helisev ajalugu. Vaimulik pärand“

Tuntud kooriansambel Orthodox Singers Valeri Petrovi juhatusel esitleb uut kava, mis on pühendatud õigeusu kloostri traditsioonidele. Kontserdil kõlavad kaunid vaimulikud teosed, mis on pärit erinevatelt Kreeka, Venemaa, Bulgaaria ja Gruusia õigeusu kloostritelt. Enamikku kavas esindatud vaimulikest teostest saab väga harva kontsertettekandes kuulata.

Pileteid hinnaga 7.-/5.- eurot saab osta Piletilevist ja enne kont-

serdi algust kohapeal.

Ansambel ORTHODOX SINGERS Valeri Petrovi juhatusel tegutses alates 1989.aastast ja on 27 aasta jooksul leidnud tunnustamist ühena Eesti parimatest professionaalsetest kooriansamblistest. Ansambel koosneb professionaalsetest muusikutest, kes valdavad meisterlikult erinevatele ajastutele omaseid väljendusvahendeid. Ansambli esinemismaneeri iseloomustavad täielik süvenemine pühakirja igasse sõnasse, laitmatu hääletehnika, täpselt läbi mõeldud dünaamiline kava ning erakordne stiilitunnetus.

MULGI TURG
Tõrva, Veski tn 7a
Laadapäevad Valgamaa
Naistepäeva eelne
laat
Info:
Pille Paberits
5567 5019
mulgimaa@gmail.com
www.facebook.com/TorvaMulgiTurg
Tule müüma, osta ja nautima
Laupäeval 5. märtsil
kell 9.00 - 14.00

Piret Karu

Tõrva mälumänguturniir toimub juba üheteistkümnendat aastat!

Tõrva on pikkade traditsioonidega mälumängu linn. Tõrvakad osalevad usinalt teiste korraldatud mälumängudel, korraldavad ise ja minu teada vaatavad hoolega ka televiisorist, kuidas riigi suurimad tarkpead Kuldvillakus hiilgavad.

Algselt tundus, et võiks ju lõpetada Tõrva mälumänguturniiri traditsiooni ilusa numbriga 10. Osalejate arv eelmise aasta kümnendal turniiril tuli ilus ja medalid jagati välja lausa kõigile kuldsed. Nii aga ei läinud, sest rahva tungival soovil toimus juba 5. veebruaril Tõrva Gümnaasiumi saalis XI Tõrva mälumänguturniiri esimene etapp. Puhas rõõm on ju korraldada üritust, kus rahvas ise avaldab soovi osaleda ning korraldustöö on ka kolme sekundiga nõus küsimusi vorpima või kuidagi muud moodi „käed külge panema“.

Kokku toimub seekord kolm osavõistlust kolme kuu esimesel reedel ning kõik 3 võistlustulemust lähevad arvesse. Traditsiooniliselt on küsimuste teemavalik mitmekülgne ning tähistamiseks Tõrva linna juubeliaastat, on igal etapil üks küsimuste plokk pühendatud Tõrva 90-le. Viimane etapp naljapäeval, 1. aprillil

1	Viktor	42
2	Helme ÜK	37
3	Kotkas	36
4	Valga TBMM	35
5	Siil	31
5	URSUS	31
7	Palupera	28
8	LC Tõrva	27
9	Kaunist aega!	25
9	Nuputaja	25
11	Mängumälurid	20
11	Pähkel	20
13	Kuuelised	19
13	SARC	19
15	JM2	17
16	Reede	16
17	Küpsis	13
18	Post Mark	12

toimub juba koos autasustamisega.

Hea meel oli näha, et osalejate võistkondi on sel aastal kokku 18 ning punkt tabelit vaadates ei ole midagi veel selge:

Eraldi huvitava faktina võiks välja tuua, et turniiri praegune liider võistkond „Viktor“ (Egon Ilisson, Taavi Niitsee, Ardi Kurviits, Jaano Berg-Jürgents) vastas Tõrva 90 ploki kõigile küsimustele 100 % õigesti ning sai ka soolopunkti selle eest, et teati ainsa võistkonnana 18-st tuntud Eesti kirjaniku nime, kes 1925. aastal vabastati Tõrva Alevivolikogu otsusega lõbus-

Mälumänguturniiri esimesel osavõistlusel oli kohal koguni 18 võistkonda.

tusmaksust, mis tollal alevis kehtis. Nimelt käis kirjanik Tõrvas mingisuguseid loenguid pidamas. Kirjandusteadlane Janika Kronberg nimetab veebientsüklopeedias Estonica seda kirjanikku 20. sajandi alguse eesti kirjanikku "kõige prominentsemaks prosaistiks" ning eriti populaarsed olid kirjaniku följetonid, mille tegelastest tuntuim on Karl Martin Uhhuu.

Kas lehelugeja oskab vastata, kes vabastati maksust? (Vastata võib Helme Kihelkonnalehe Facebooki lehele, aga omast tarkusest ja omast

peast, mitte guugeldades.)

Turniiril peame eraldi arvestust täiskasvanute ning õpilaste seas, keda sel aastal oli 5 võistkonda, seega järelkasvu tuleb! Ka oli rõõm tõdeda, et osalejate hulgas oli neidki, keda varasemalt ei ole Tõrva turniiridel kohanud.

Osalejate meeleheaks toome juba välja 4. märtsil toimuva etapi teemad: metssiga, "Õnne 13", Eesti olümpiavõitjad, Einstein, toit, Napoleon ja Napoleoni sõjad, Eesti ilm ja Tõrva linn 90.

Mälumängus kaotajaid ei ole, kuna iga uus teadmine on võit.

STIILINÄITEID TURNIIRILT:

VARIA: Jõuluvana riietus on punane, kes seda ei teaks. Aga see ei ole alati nii olnud. Esmakordselt kujutas jõuluvana punase mantliga üks firma oma reklaamimise 1930. aastatel. See sai nii populaarseks, et tundub, nagu teistmoodi ei võikski. Mis firma? **Coca-Cola**

AJALUGU: Mis firma tootis I maailmasõja kõige edukamaid tanke? Praegu tunneme seda firmat kui edukat autode tootjat. Firma asutati juba 1899 kolme venna poolt, kelle perekonnanimi firma hakkas kandma. **Renault**

GEOGRAAFIA: Eestit on nimetatud kartulivabariigiks. Kartul on lausa meie teine leib. Aga milline riik on maailma suurim kartulikasvataja? **Hiina**

MÄGER: R.Roht on kirjutanud toreda loo mägrast. Mis on peategelase nimi? **Urask**

TÕRVA LINN 90: 30ndatel aastatel olid Tõrva Konstantin Pätsi tänav ja kindral Johann Laidoneri nimeline puistee. Mis nimetusi kannavad need tänavad tänapäeval? **Kevade tänav ja Puistee tänav**

Võrtsjärve X talimängude toimumist lumepuudus ei seganud

Kristi Pöder

Kolmapäeval, 10. veebruaril toimusid taaskord traditsioonilised Võrtsjärve talimängud lastele, võistlemiseks kogunesid seitse Võrtsjärve ümbruskaudset valda. Esindatud olid Kolga-Jaani, Rannu, Põdrala, Rõngu, Puka, Viljandi ning Tarvastu valla koolinoored ning valdade esindajad. Seekordseks mängude võõrustajaks oli Kolga- Jaani vald.

Ajas on talimängude olemus veidi muutunud. Mängude traditsioon nende tänasel kujul ulatub aastasse 2013, mil esmakordselt korraldati mängu vaid koolinoortele.

Olenemata täiskasvanute vähesest huvipuudusest, on talimängud koolinoorte seas jätkuvalt populaarsed ning rõõmutoovad. Selleaastase Kolga-Jaani korraldustoimkonna esimehe Leo Arneki sõnul on osavõtuprotsent läbi aastate olnud sarnane. Kuigi mõneti kimbutas sel aastal gripp, oli võistlejaid pea 260. Samuti sõnas Arnek, et korraldajatele valmistavad veidi peavalu viimastel aastatel valitsenud ilmaolud, mis segavad traditsiooniliste talialade läbiviimist. Sarnaselt paarile eelnevale aastale, tuli ka sel aastal lumepuuduse tõttu

leida suusatamisele ja kelgutamisele huvipakkuvad asendusalad. Juba eelnevatel aastatel on talialad pidanud kolima siseruumidesse ning neid on asendatud koroonaga. Sel aastal võisteldi algselt plaanis olnud kelgutamise asemel hoopis tõukeratta teatesõidus ning suusatamine asendati jooksmisega. Lisaks jooksmisele ja tõukeratta teatesõidule võisteldi veel neljal võistlusalal: tänavakorvpallis, mälumängus, teatejooksus ning kombineeritud teatevõistluses. Kombineeritud teatevõistluse raames said võistkonnaliikmed end proovile panna nii vähikäigus, hüpitsaga hüppamises kui ka palliviske osavuses. Tänavakorvpall oli võistlusalade nimistus sel aastal esimest korda ning tüdrukute ja poiste arvestust peeti meeskonniti eraldi, kolm mängijat võistkonnas. Mälumäng see-eest on olnud läbi talimängude ajaloo iga-aastane võistlusala.

Võistluspäev algas vallanoorte ja -esindajate kogunemisega. Igal vallal olid kaasas oma nimesilt ning heisati Võrtsjärve lipp, millele lisandusid kõigi seitsme valla lipud.

Valdade üldarvestuses näitas kõige paremaid tulemusi Viljandi vald. Põdrala valla lapsed olid esindatud neljal võistlusalal.

Tüdrukute tänavakorvpallis, kus osalesid võistlejad sünniaastaga 1999 ja hiljem, saavutas Põdrala vald üldarvestuses III koha. Võistkonda kuulusid Merit Letlane, Jana Sarap, Laura Pöder ning Michell Luik.

Poiste tänavakorvpallis saavutas Põdrala valla võistkond samuti III koha. Mängijad olid Kaur Kangur, Kaimar Leetmaa ning Mikko Lahe-soo.

Tõukeratta teatesõidus saavutas Põdrala valla võistkond VII koha. Võistkonna koosseisu kuulusid Anette Proosa, Brit-Mary Lutsar, Liis Veskimäe, Artur Käär, Ruben Rahnu ja Kaarel Metsoja.

Kombineeritud teatevõistluses, kus osalesid nii poisid kui tüdrukud sünniaastaga 2003 ja hiljem, pidi Põdrala vald leppima samuti VII kohaga. Võistkonda kuulusid Öie Hiiop, Kaidi Kutsar, Roosi Rahnu, Andrea Mäesalu, Väino Lensment ning Karl-Kelvin Grentsmann.

Mälumängus, kus võistkond oli viieliikmeline, saavutas Põdrala vald II koha. Võistkonda võisid kuuluda 6., 7., 8. ja 9. klassist üks õpilane. Võistlusel esitati 25 küsimust. Teemadeks olid Võrtsjärv, ajalugu, sport, kirjandus, kunst ja varia. Mälumängu meeskonda kuulusid Joonas Veerme,

Ketlin Ruutna, Kärõl Kangur ja Kristen Eero Variksoo.

Olenemata kehvadest lumeoludest, täitsid taaskordsed talimängud Arneki sõnul siiski oma eesmärgi: edendada laste tervist, sportlikku eluviisi ning hoida Võrtsjärvega piirnevate valdade ühistegevuse traditsiooni. Päeva ja võistlusmomente jäävad meenutama alavõitjatele kaela riputatud uhked põlevkivist lihvitud medalid. Arneki sõnul jätkatakse sporditraditsiooniga kindlasti ka järgnevatel aastatel, seda laste ning tervise huvides. Mõtlemiskoht, mida suuremas ringis arutada, on viimaste aastate ilmaoludest tulevalt vajadus Võrtsjärve talimängud lastele ehk edaspidiselt ümber ristida.

Kultuuriüritused

veebuaris ja märtsis

- ◆ 19. veebruar kell 19 kultuurimajas, Huvitavate kohtumiste klubis, vabakutseline näitleja Raivo E. Tamm, Pilet 5 EUR, Info ja laudade broneerimine: Reet Koppel 5538491
- ◆ 24. veebruar kell 11 Vabadussõja ausamba juures, EV aastapäeva tähistamine
- ◆ 5. märts kell 20 Musta Kõutsi kõrtsis naistepäeva pidu, Tantsuks: Uku Suviste, ans Nööp, üllatusküünlad Pilet: eelmüügist 10 EUR, samal õhtul 13 EUR, laudade broneerimine: 53024110 - Pille, laudadele snäkkide tellimine: 5205588 - Anneli (ette tellimisel 5% soodustust). Korraldab Tõrva kultuurimaja koostöös Musta Kõutsi kõrtsiga
- ◆ 18.-20. märts Huumorifestival „Naer on terviseks“
- ◆ 18. märts kell 19 kinomajas monoteendendus „Pervert juhuse tahtel“, laval Andres Oja, Pilet: eelmüügist 10 EUR, samal õhtul 12 EUR
- ◆ 19. märts kultuurimajas estraaditruupide ülesastumised
- ◆ 20. märts kell 14 kultuurimajas kultuurimaja näiteringi esietendus „Mudari Mari musirull“ Pilet: 3EUR

Arvo Lasting,
EELK Helme Maarja koguduse õpetaja

Väärtustades inimesi tähtpäevadel

Norra sõbrad korraldasid Tallinnas nõustamiseminari koguduste, vanglate, haiglate ja sõjaväe pastoritele. Ann-Elin Slettahjell kutsus meid nõustama Runo Lilleäseni, Virve Tynnemarki ning oma abikaasa Audun Berg Slettahjelli. Muuhulgas meenutati meile, kuidas me austasime ja väärtustasime nii iseennast kui ka igat inimest meie kõrval. Iga inimene on väärtuslik.

Tõsi küll, me räägime meist ka kui patustest inimestest, kes me ilmtingimata vajame Kristuse armu. Keegi meist ei ole hea, ainult Jumal

on hea. Siiski patt on meile midagi võõrast, millest peame lahti laskma, millest peame vabanema. See on võimalik vaid Kristuse abil.

Aga iga inimene on Jumala loodud. Jumal teeb oma loomistööd armastuse ja hoolivusega. Iga inimene on armastusväärne ja tuleb leida võimalus igat inimest väärtustada. See parandab ligimese meeleolu, tõstab tema elukvaliteeti, terendab ligimest ja aitab tal pääseda kurjusest armastusse.

Väärtustamise hulgas paneme tähele ka just inimese elupäevade algust. Helme ja Taagepera kogudustes me paneme tähele oma liikmes-

annetajate sünnipäevi ning võtame kogu aastaringi jooksul kõik meie õed ja vennad nimepidi eestpalvesse. Viie ja nulliga lõppevate eluaastarvude puhul saadame tähtpäevalisele kätte õnnisussoovi. Sellist tähelepanu osutame meie kogudustes ristitud lastele 5., 10. ja 15. sünnipäeva puhul. Alates 20. eluaastast jõuame tähele panna liikmeid, kes on oma aastaannetuse teinud.

Üksikudel puhkudel võib selles õnnitlemises vigu ja puudusi ette tulla, kui kirikukirjades on lünki, mida me saame parandada üksnes inimese enda ütluste järgi. Sel puhul võite

TEATED:

- ♦ Helme kirikus jumalateenistused pühapäeviti kell 11.
- ♦ 28. veebruaril pärast jumalateenistust NÕUKOGU KOOSOLEK.

Taagepera kirikus

- ♦ 13. märtsil kl 14 kontsertju-

malateenistus "Tee mu süda puhtaks". Bariton Mattias Aabmets. Orelil Tuuliki Jürjo. Kavav Buxtehude, Bach, Rossini, Jürjo.

- ♦ Tõrva Misjonimajas koosolekud pühapäeviti kell 11. Kaks korda kuus pühapäevakool.

armsa mõistvusega kirikuandmeid täpsustada.

Kirikus me nimetame ümmargusi sünnipäevi tähtsateks sünnipäevadeks. Sest teoloogia doctor Randar

Tasmuthi meenutab Piibli põhjal, et iga 50. aasta on juubeliaasta.

Väärtustades ligimest, me kiidame üle kõige Jumalat, meie kõikide loojat ja meie oma elu andjat.

Muhk Invest teostab:
*Katusetööd
*Fassaaditööd
*Üldehitustööd
Tel: +372 5554 4156
muhkinvest@gmail.com

Metsakeskus.ee
Ostame kasvavat metsa, põllumaad ja metsakinnistuid hinnaga kuni 10 000 eurot/ha.
Kinnistud võivad olla tehtud raietega või asetseda piiranguvõõndis.
Tel: 56 111 900

12 märtsil kell 12
Helme kalmistul ja
kell 13
Tõrva Kirik
kammersaalis
mälestusüritus kohtumistesarjast **JUURED -tuntud inimesi Helme Kihelkonnast.**
Vabadussõja legendaarne naiskangelane, luuraja jahalastajaõde Vabaduse Risti kavaler **Salme Ilmet Bergmann-Peets**

Veebruarikuu kino info:

24.02 kell 14.00 ja
26.02 kell 18.00
Koguperefilm
„Doktor Proktori ajavann“ (2015)
Filmi pikkus: 1h 35 min
Pileti hind: 3 € tava/soodus 2 €

24.02 kell 16.00 ja
26.02 kell 20.00
uus Eesti komöödiafilm
„Klassikokkutulek“ (2016)
Filmi pikkus: 1 h 30 min
Pileti hind: 4 € tava/soodus 2.50

KAHE
ilusalong
JUUKSURI -JA ILUTEENUSED

Broneeri aeg:
juuksur +372 523 7869
kosmeetik +372 521 2356

E ja T 10 – 17
— K —
N ja R 10 – 17
— L ja P —

facebook.com/kaheilusalong
www.kahe.ee
Viljandi 1, Tõrva

Selle kupongi ettenäitamisel kõik teenused 10% soodsamalt.
Soodustus kehtib perioodil
18.01-29.02.2016

Kärstna vili OÜ
Võtab rendile põllumaad Põdrala vallas, Helmes ja selle lähikümbruses.
Rendi hind kokkuleppel. Lisainfo ja pakkumised:
Tel. 56272188
E-mail: karstna.vili@gmail.com

THKK müüb
Lõhutud lepa ja kase küttepuid, pikkustes 25 kuni 60 cm. Hind 27 kuni 31€.
Kuivi küttepuid, pikkusega 30 ja 50 cm. Hind 36 kuni 40€
Ümarat puitbriketti, kott 25 kg. Hind 4.00€
Tõrva piires transport tasuta. Tel. 56 51820.

Interviueris
Madis Hindre

Raamatupidajana näeb ka numbrite taha

„Raamatupidamine on ikkagi natuke igav. Numbrid ja tabelid ja üldse... päris reaalsete asjadega seal ju kokku ei puutu.“ Tegelikult on see müüt. Arvud on harva lihtsalt arvud. Nende taga võib olla terveid lugusid. Pikki, ilusaid, kurbi ja naljakaid lugusid. Ja raamatupidajad, vähemalt need, kel tuleb meelde, et lisaks liitmisele-lahutamisele võiks ka jagada, nemad saavad neid lugusid kuulma.

Rääkisin arvudest, aga pisut ka armastusest Hummuli valla pearaamatupidaja Urve Marksoniga, sest tema teab, kuidas jagada.

Teate, natuke raske on mul mõista, mis viib inimest eluks ajaks numbreid kokku lööma.

Kui ma teile nüüd ausalt ütlen, siis koolipõlves olin mina ka ikka rohkem humanitaari kalduvustega. Ja üldse tahtsin ma varasemalt minna kunstikooli ning või hoopis kehalise kasvatuse õpetajaks. Aga pärast läksime sõbrannaga raamatupidajaks õppima.

Aga miks?

Mis mulle toona meeldis... Ei olnud ju arvuteid. Neid nägi, ja siis veel need risttabelid, et kõik peab täpselt sendi pealt klappima. See oli huvitav.

Päriselt? Ikka ei saa ma aru, mis teeb selle töö põnevaks.

No, mul on sugulasi ka raamatupidajaid olnud ja kõik ütlevad, et see läheb sul igavaks. Aga mul saab nüüd Hummuli vallas 21 aastat ja igavaks pole läinud. Hetkel on meil eelarve teine lugemine, ja vaadata, et kuidas seal eelarves need tulud-kulud kokku lähevad. Eks ta ole ikka huvitav ka.

Kas võib öelda, et teie olete vallas kõige informeeritum inimene? Kõik numbrid jõuavad lõpuks teie kätte.

Ma pean selle kõige kursis olema. Aga eks ole teisi inimesi ka. Allasutuste juhid täidavad oma osa ära, mina ütlen neile, mis võimalused meil on, ja eks see selline koos tegemine on. Peab ikka mõtlema, et aasta lõpuni kenasti välja tuleb.

Ja kõigi numbrite taga on tegelikult inimesed, reaalsed tegevused ja plaanid?

Nojah, kirjutasime näiteks eelarvestrateegiasse sisse, et alates 2016. aastast hakkame osade kaupa Hummuli põhikooli keskkütet renoveerima. Aga eelmine aasta sai arutatud, leidsime, et mõned väiksemad tööd ja investeeringud jätame ära, ning saimegi nii katla kui kõrvalhoone ehitatud. Isegi laenu polnud vaja võtta.

Aga kui läheb vallaelarve tegemiseks, siis teie olete see, kelle sõna maksab?

No, mina pean selle eelarve ikkagi koostama, oma exceli tabeli tegema ja see peab näitama, kas ta tuleb aasta lõpuks välja. Ja minu aja sees pole veel juhtunud, et peame miinustega eelarvet tegema.

Aga peate vallajuhte ja ametnikke manitsema ka aeg-ajalt, et nii ei juhtuks?

(Naerab) Mitte väga. Meil on sõnakuulelikad inimesed. No seda tuleb ikka meelde

tuletada kõigile, et me hakkame septembrikuus juba järgmise aasta eelarvega tegelema. Sest igaüks peab oma soovid sinna lisama. Muidu selgub kõik alles hiljem, aasta sees ja nii ei saa.

Lähme selle exceli tabeli juurde korra tagasi. Meil valitsusele heidetakse ette, et riiki juhitakse exceli tabeli kaudu.

On see siis nii paha?

Ei ole. Excel annab ju ülevaate. Võtad oma tulud, oma kulud ja sealt vaatad, kuidas saad, et miinusesse ei jää. Numbreid tuleb ikka vaadata.

Raamatupidajate kohta öeldakse, et need oskavad numbrates mõelda. Mida see tähendab?

Üks väga hea lause on, et „raamatupidaja liidab ja lahutab, aga ei jaga. Võib-olla peaks ikka jagama ka.“ Ehk siis üksinda liitmise-lahutamisest ei piisa. Tuleb ikka mõista ka seda, mis või kes nende numbrite taga on.

Mitut seadust te peast tunnete?

(Läbi naeru) Teate, ma ei oskagi teile öelda. No kohaliku omavalitsuse korralduse seadus, kohaliku omavalitsuse finantsjuhtimise seadus, siis raamatupidamiseseadus, üldeeskiri, mille järgi me peame toimetama... Võlaõigusseadus on selline, mida ikka peab uurima.

Läheme nüüd raamatupidamise juurest ära. Kui te saaksite teha ükskõik mis tööd peale selle. Lilleseadjast presidendini. Mida te teeksite?

Ma olen siin endale kõiksugu kunstitarbeid ostnud, aga mõtete reaalsuseni viimiseks pole veel aega saanud. Selle peale mõtleks. Aga kui on võimalus, siis äkki veel taimekasvatust. Mitte nüüd, et midagi massiliselt kasvataks, aga lillede pool, see huvitab. Ma ikka käin aiandites vaatamas, et mida uut on. Suvel-sügisel toon neid töö juurde ka.

Mis teie lemmiklill on?

Karikakar ja rukkilill. Või noh, eks kõik on kena. Aga just see karikakra teema on jäänud mõttesse. Sellega saab ilusaid seadeid teha.

Ja mängida „armastab-ei armasta“. (Urve ainult naerab ja viskab: „Ei tea jah“)

Aga teie olete oma abikaasaga juba 79. aastast koos. Ja kaks tütart on teil. Kuidas see kasvatus nüüd niimoodi välja kukkus, et mõlemast tütrest loodusainete õpetajad said?

Kui koolide valik oli, siis nad tegelikult õpetajaks ei kippunud. Üks õppis

Elupõlise Hummuli patrioodi Urve Marksoni panus valla edukal toimimisel on hindamatu. Foto: Erakogu

geenitehnoloogiat ja teine bioloogiat. Aga väiksenäha oli juba näha, et üks ütles „see on kvarts,“ ja teine, et „on see harilik võõrasema või mõni muu?“

Lilledest räägitud, räägime kunstist.

Jah, omal ajal sai joonistatud ja koolis kunstiringis käidud. Aga praegu tõesti pole ma aastaid midagi teinud. Tervis on selline, et kõikide asjadega läheb rohkem aega.

Siinkohal tuleb selgituseks öelda, et proua Marksonil avastati aastaid tagasi raske haigus. Ometi teeb ta kolleegide sõnul tööd ka haiglavoodis ning on oma püsivuse ja töökusega kõigile eeskujuks...

Kuivõrd oluline on teile see, et vaatamata haigusele ikkagi käia tööl ja pingutada?

Aga ma arvan, et just see, et ma tööl käin, et mul on selline hea kollektiiv, kes mind tagasi kutsus, kui ma kaua ära olin, see on mulle väga oluline. Tartus on arstid mulle ka öelnud, et tee, kui sa jaksad. Ma siis mõtlesin, et jaksan. Võtsin sülearvuti kaasa, tegin oma aruandeid ja hoidsin end kursis. Inimesel peaks olema mingisugune tegevus, mingisugune kohusetunne, et ta ei jää lihtsalt istuma ja mõtlema.

Aga istuma ja mõtlema jääda on ju palju lihtsam.

Mina ei oska niimoodi hästi. Millegagi peab ikkagi tegelema.